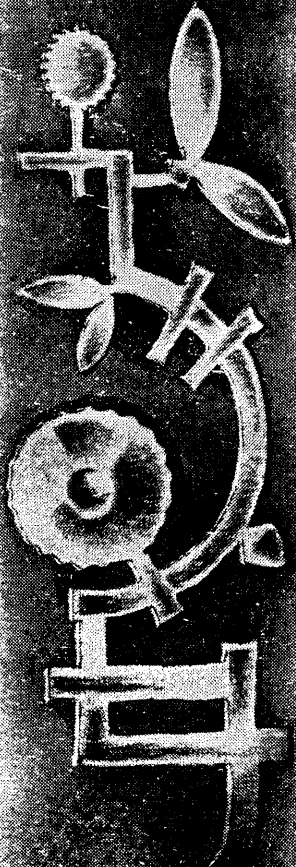

ROMAAN

Nr. 11
JUUNI

HIND 30

SENTE

Üks keeruline äri!

Kui meil juba hobuseostu väga raskeks äriks peetakse, siis ei maksa imestada, kui elevantiostu idapool Suez kanalit suursündmuseks peetakse. Kes elevanti tahab osta, peab enne ta omadusi põhjalikult tundma õppima, et mitte suurt hulka raha asjata välja anda. Sellepärast on siis elevanti ostuks terve õpetus välja kujunenud, mille järgi suure äri sooritamisel tingimata tuleb käia. Elevanti füüsiliste omaduste suhtes on esijoones mõõduandev ta nahk. Volti, mis läheb kaelast esijalgadeni, peetakse halvaks tähiseks, ja veel halvemaks nahavolti, mis läheb esimeste jalgade vahelt kõhu suunas. Seevastu aga volti, mis jookseb põiki üle kõhu, peetakse parimaks soovitusseks, mis garanteerib, et tegu ustava ja virga tööloomaga. Selja kumerusel on ka suur tähtsus: mida kumeram selg, seda parem,

sest sirgel seljal püsib „hauda“, telgisarnane baldahiin, hoopis paremini paigal kui kumeral. Kui elevantil on õrnroosa, mustade plekkidega nahk, siis on tegemist kõrgeväertusliku loomaga, kes kallist hinda maksab. Harilikus korras peab elevantil igal jalal viis varvast olema, ent see arv on väga kõikumine, ja iga puuduva varbaga langeb ka ostuhind. Väga põhjalikult uurib elevantiostja rütmilisi liigutusi, mis looma saadavad käimisel. Kui elevanti keha vasakult paremale õõtsub — seda nimetatakse „kiigutamiseks“ — siis ei ole ta ostu väärt või maksab väga vähe.

Elevantiturgusid peetakse enamasti suurtel india laatadel, ja kui elevanti ostjal on arutu hulk võtteid looma omaduste kontrollimiseks, siis on elevantikauplejail omaltpoolrida kriukaid ja trikke vastase petmiseks. Juba metsik lärm ja askeldus,

mis sellisel turul vägevate loomade ümber keeb, segab rahulikku otsustamist. Sellele lisaks tulevad müüja püüded. Tuleb ette, et elevantile värvitakse, et ta nahale roosat tooni anda. Tigidad elevantid, keda kuidagi ei saa tegevusse rakendada, joojusestatakse oopiumiga, mis nad viivuks kõige sõbralikumateks ja pehmeloomulisemaks olevusteks muudab. Jalahaavad täidetakse vahaga, ja isegi silmi võltsitakse mitmet moodi. Et kõigile neile pettustele jälile saada, selleks läheb aega vaja, ja nii siis kestab elevantiost tavaliselt nädala. Selle aja jooksul püüab ostja oma tulevase alamaga sõbraks saada, sest elevantiga saab ainult heaga toime. Kes teda halvasti kohtleb, teeb ta enda vaenlaseks, sest, nagu ütleb idamaa vanasõna, „elevant ja naine ei unusta kunagi.“

UUSIM LEIUTIS

Teenistussõlud allveelaevadel muutuvad iga päevaga kergemateks. Hiljuti leiutati ja võeti Inglismaa mereväes tarvitusele eriline päästeaparaat, mille abil õnnetuste puhul allveelaeva meeskond vee peale saab ujuda. Nüüd teatab „Daily Telegraph“, et leiutatud on „allveeraadio“, mille abil allveelaevadel võimalik on ühenduses olla pealvee maailmaga, ilma et laeval tarvitseks veepinnale tõusta. Selle leiutise tõttu ei tarvitse allveelaevadel orienteeruda enam ainult kompassi ja arvutuste abil. Uus aparaat võimaldab allveelaeval oma asukohta ka siis täpselt kindlaks teha, kui laev on sügavas veeall. See sünnib teleskoobilise antenni abil. Seda antenni on võimalik vajaduse järele kõrgemale tõsta ja madalamale lasta, ilma et allveelaeval tarvitseks veepinnale tõusta.

Lennukid hävitavad ... kaelkirjakuid

Üks Prantsuse ajaleht tõendab, et lennuasjanduse edenemine ja lendude sagenemine Aafrika metsikutes osades on hakanud väga halvasti mõ-

juma sealsetele loomadele, eriti kaelkirjakutele.

Leht tähendab, et lennukid, mis sageli lendavad väga madalalt, hirmutavad seevõrra loomi, et nende signimine tunduvalt väheneb. Eriti halba mõju avaldavad lennukid tiinetele kaelkirjakutele, kes ehmatusest sageli enneaegselt poegivad. Kirjutise autor arvab, et kaelkirjakud oma pikkade kaelade tõttu tunnevad endid ülelendavate lennukite lähemal olevat ja ehmuvad sellepärast rohkem.

Loodusteadlased ei ole veel oma arvamist avaldanud selle kohta, kas lennuasjanduse ja Aafrika loomade perekonnaelu vahel on mingit sidet või ei ole.

„Jutulehes“

leiate põnevaid jutte, romaane ja vesteid paljude sisuselgitavate piltidega.

„JUTULEHT“ ilmub kord nädalas ja maksab tellides 45 senti kuus, „Maalehe“ tellijaile 25 senti kuus. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja talitus Tallinnas, Rataskaevu 9.

„Romaanis“ nr. 9 ilmunud mõistatuste lahendused.

Ristsõnad.

Paremale: 1. Kordon. Moskva. 2. Soov. Saar. 3. Koi. Ulata! 4. Laug. Lokid. Aken. 5. Med. Vankrid. Kee. 6. Sein. Avar. 7. Vii. Nii. 8. Karksi. Rasovi. 9. Ees. Ila. 10. Leda. Sõna. 11. Are. Lasting. Tee. 12. Jaik. Stein. Lind. 13. Aktus. All. Paide. 14. Arom. Saun. 15. Onnetu. Kangas.

Alla: 1. Palmse. Elajas. 2. Naer. Erak. 3. Ostud. Vae. Eitan. 4. Roog. Sirel. Kurn. 5. Don. Veiksel. Soe. 6. Lai. Das. 7. Konn. Asta. 8. Vokk. Telg. 9. Iira. Siil. 10. Div. Önn. 11. Sau. Dansing. Pan. 12. Kala. Riola. Laug. 12. Vrakki. Iva. Tiina. 14. Tees. Lend. 15. Kanepi. Seeder.

Palindroom.

Algusest kellaosuti liikumise suunas. Liim. Muna. Alas. Soe. Erak. Kool. Luuk. Keel. Lagi. Idee. Ette. Ees. Sool. Lame. Elav. Viil.

Arvumõistatus.

Sel ülesandel on mitu lahendust, üks neist:
A—5, b—3, d—7, c—1, o—4, e—2, g—6.

Sik-sak mõistatus.

Püve Peetri riukad.

Autasusid said:

S. Priks, Valgutask; M. Korn, Annikveres; A. Peips, Nuias; J. Steinberg, Tallinnas; E. Siim, Saugas; H. Joakit, Aleksandris; R. Heisvalgt, Albus.

Lahenduste saatjaid oli seekord nii palju, et võimatu kõikide nimesid siin avaldada.

ILMUB KAKS KORDA KUUS

ROMAAN

Nr. 11 (293)

JUUNI 1934

13. aastakäik

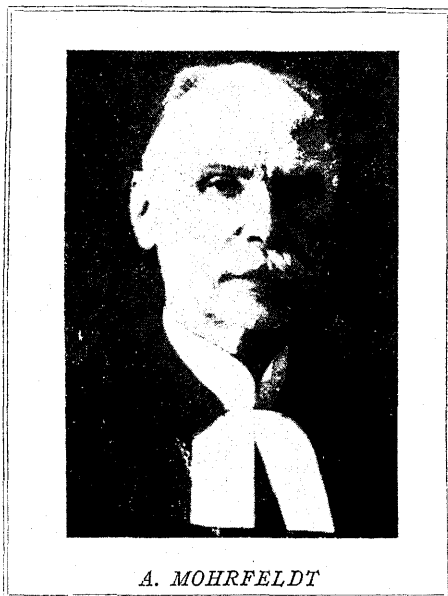
Aleksander Mohrfeldt

Eesti lipu (sini-must-valge) 50 a. juubeliks

Oli öö ja isegi kaunis pime öö meie rahval 50 aasta eest. Tähti kuigi palju ei säranud meie rahvustaevas. Hoopis ilma silmadeta ja valguseandjateta ta siiski ei olnud.

Tartus Tiigi tänaval oma majas elutses J. V. Jannsen kahe pojaga, mõlemad päris tublid poisid, ja kahe tütreaga, mõlemad tegevad, targad ja ilusad ka. Neid oli seal siis kokku viis, päris tähe kobar, ja igal oli soe süda oma rahva huvidele, tahtmine teha pisut või palju ta arenguks ja heaks, viletsuse vanglast vabastamiseks, valgustuseks ta rahvuslikus pimeduses, äratuseks unest, milline uni mitte ei olnud kosutuseks, ei sugugi, küll aga ähvardas see uni olla ja tulla surmale suikumiseks.

Vana Fr. R. Kreutzvald elas ka Tartus oma väimehe Blumbergi juures. Seda rauka Tartu tänavail palju näha ei olnud. Ta oli kahekümne aasta eest meile Kalevipoja lugulaulu kinokinud, hulkade teiste teoste sooritamise eadale küüru selga kirjutanud. Kui teda viisakalt palusime, siis tuli ta kõige oma kütüruga ja istus meie hulka. Kõnemees ta polnud meie man põrmugi. Ta istus vaikselt nagu ehatäht, aga tähed harilikult sugugi ei kõnele, nad ütlevad paistmisega seda, mis neil ütelda on. Kreutzvald kõneles meile oma paistmisega ja

A. MOHRFELDT

oli armas meie silmadele, silmade kaudu südamele. Ta oli aare, mille vaatamine rõõmu valmistas.

Õige sagedane kokkupuutumus oli meil lõbusa dr. Miikeli Veskega. Ta polnud kes teab kui vaimukas, aga ta oli töökas, sõbralik, vastuvõtlik ja ihu-hingega oma rahva sõber. Kuulajaid ülikooli auditooriumis tal polnud palju. Meil oli omavahel sundmäärus teda kuulamas käia. Lõbusam oli temaga toas istuda ja juttu vesta.

Tartust oli noil ajal lahkunud ja elutses Otepääs Jakob Hurt, meie tõelikum suurmees, tähtede reas meie Põhjanaan. Kui ta juhtus Tartus olema, tal oli istungeid

pidada mitmesuguseid, küll Kirjameeste Seltsis, küll Aleksandri Kooli Peakomitees, ja kui me ta kätte saime, siis oli selline õhtu ikka midagi erilist. Kiirtelt, mis temalt kui tšehlt tulid, saime suuna oma elusõidule, ja sõnad, mis tema meile ütles, ergutasid meid aatelisile toimingule neile kasuks, keda vaja oli surmaunest ellu äratada.

Ka C. R. Jakobson oli liikumas, kord Tartus, kord Tallinnas, eriliselt hiilgas ta muidugi Marsi tähe näol Viljandis. Ega temagi nagu Kreutzvald seltskonnas kõnelustega ei kelkinud, tema oli rohkem sulemees kui suumees. Aga olgu nii või teisiti, sulega või suuga, mees jäi meheks, täht täheks rohke rahvusliku elektriga. Ta sädeles, ja kes temaga kokku puutus, see hakkas, kui mitte just sädelema, siis ometi mingit kõdistamist tundma oma tundmuste vallas, liikumist oma tahtmistele lihastes ja särtsu oma mõtlemiste köögis.

Selline oli siis aeg Eestis 50 aasta eest ja sellised tähed hiilgasid ta tumedas rahvuslikis taevaotuses.

S I S U S :

Kihlvedu.
Kitsaroolisel.
Sind olen otsinud.
(uus romaan).
Komöödia saarel.
Liisk on langenud.

Kaunitari käevõru.
Iludusvahend.
Harjutamine teeb meistriks.
Eesti lipu 50 a. juubeliks.
Haydn.
Moenurk ja auhinnalised mõistatused.

Aga millised vaimud olid siis need, kes mõttele tulid Eestile sini-must-valget lippu muretseda?

Mäletan pisukese lapsena, nii kolme-nelja-viieaastasena, kuidas „vaimud“ tulid Järva-Jaani kihelkonnas Kagavere külast esmaspäeva hommikuil, vaikselt nagu varjud, pead maas, leivakotid seljas, ja läksid Kuksema mõisa: talvel ketrama, kuduma, loomi toimetama, lund teedelt rookima, suvel kitkuma, niitma, lõikama ja muid suviseid töid tege-ma. Aga seda kõike ma ise ei näinud, seda jutustas mulle mu ema. Laupäeva õhtuti aga samad „vaimud“, pead püsti, lauldes ja kek-sides tulid mõisast, koolimajast mööda ja tõt-tasid müdinal ja vadinal küla poole. Seda nä-nägin ja kuulsin ise. Kas need „vaimud“ nõud-sid Eestile lippu? Nad ehk oleksid seda tei-nud, kui neil aimu oleks olnud sellest, mis see Eesti on. Aga seda aimu neil polnud. Teati vaid, et mõis on ja et küla on, ja linn ja maa ja kirik ka. Teati veel, et inimene peab sööma ja jooma, et vajab riideid ja ja-lanõusid, et peab orjama ilmaotsata, ja asi sellega. Niikaugel siis oldi.

Aga kust ja kuidas siis see Eesti lipp il-mus? Millised vaimud kookisid tema välja? Kes vajas teda? Ega teda saa mõisa saata orjama? Või kõlbab tema söögiks, joogiks, riideiks, või jalanõudeks? Pole mõtetki! Ja ometi on ta olemas. Ta on tehtud. Ta on käi-nud Otepääl 3. juunil 1834 pühitsusel ja 4. juunil Pühajärvel ristisel. Ta on olemas suu-rel ja väiksel näol linnas ja maal. Ta pan-nakse tähtpäeval lehvima silmapaistvale ko-hale majadele. Ta lehvib riigilipuna päevad ja ööd Tallinna Toompeal Pika Hermanni tor-ni otsas.

Imelik on Eesti lipu saamakäik.

Istuvad koos noored mehed, juuksed suu-red peas, habemed mokal väiksed, Tartu üli-kooli üliõpilased. Nad istuvad koos lihtsas toas Tartu linnas Jakobi tänaval Thomsoni majas Laia tänava nurgal hoovipealse hoone teisel korral, Jaan Bergmanni ja Aleksander Mohrfeldi üliõpilaskorteris. Neid pole palju, 10—12 meest. Nad istuvad, pead norus, mee-led nukrad, mokad mossis. Mis neil siis on? Kas puudub leib või riie? Ei, seda küll mitte. Aga näe, neid ei sallita. Ja miks neid siis ei sallita? Kas nad on joomarid, mõrvarid, mui-du ulakad, laisklejad, riigivaenlased, revo-lutsionäärid, või muud üleliigsed tolgendajad? Sellised süüdistused nii otse nende kohta ei käi, nad on kaunis korralikud poisid, käitu-mises laitmatud. Aga neid siiski ei sallita. Ja mispärast siis mitte? Seepärast neid ei sallita, et nad on, nüüd ehmatage, nad on eestlased. Nad on eestlased ja tahavad eestlasteks jääda. Nad ümisedvad öösi ja po-misevad päeval:

Eestlane olen ja eestlaseks jään,

Kuni ma elan ja hauasse läen.

Nad tunnevad endid kohustatud olevat sel-leks, sest et eesti isad-emad on neid sünni-tanud ja suureks kasvatanud. Nad tunnevad aga ka, et nad nõrgad eestlased on, ja tahak-sid ometi tugevad olla. Nende keel nõuab nü-hkimist ja laiendust, nende meel nõuab terita-mist, nende tahtmine toetust, nende mõtle-mire mõjukamaid aineid. Nad tunnevad ka, et nad üksi on ja kadumisele määratud. Nad näevad ja kuulevad, kuidas suure mürinaga veeremas on ilmatasuur kivi. Veeretajaks on vägevad venelased Katkov, Pobedonostsev ja nende meelelised, neid toetab vene keiser. Kes suudab selle kivi veeremist takistada? Lõunast on kivi juba ammugi kohale veere-nud — saksa rüütelkond. Tal on teravad ham-bad ja suur söögiisu. Ta ei lepi leivaga. Ta ihkab elavaid inimesi. Kes eestlane külast kooli kaudu pead tõstab ja nähtavale tuleb, see saksa võrku võetakse ja salatita ära süü-akse. Sellist söömingut hüütakse haritud kee-les ümberrahvustuseks.

Olukord oli äärmiselt ohtlik. Kust ja kui-das võiks abi leida? Otsustati: Me anname oma rahva ja ta saatuse taevase väe kaitse alla. Võtame taeva sinise värvi omale ülemaks ja tähtsamaks lipukandjaks ja anname endid tema juhatusesele, läheme kaitsma ja võitlema taeva võimul. Teiseks otsustati: Meie praegu-ne olukord on võrdne pilkasele pimedale ööle. Öö must värv peab olema meie teine lipukiri. Aga ta ei tohi olla ehmatuseks, ta peab ole-ma hoiatuseks ja läbitungimiseks armsale ja rõõmsale päevavalgele. Kolmandaks otsusta-ti: Valge värv olgu meie kolmas lipukiri. Val-gus, õiglus, tõde, ausus aga olgu meie kõrge ja kaunis elu siht.

Neil mõtteil seati kokku Eesti lipu värvid väikeses toas ja väikeses seltsis endale ja oma rahvale lohutuseks. Lipuvärvid on lipu-kivi. Kiri on lugemiseks, ta mõte meele-spida-miseks. Lugegu nüüd iga eestlane seda kir-ja, tehku omaks ta mõte!

Lipp on küll nõrkade inimeste mõeldus ja töö, aga ka kiri kuulutab meile kõrgema või-mu tahet.

Kui soovite

tellida „Romaani“ veel käesoleva aasta algu-sest, siis on see võimalik. Kõik ilmunud numbrid saadetakse järele. Tellides maksab „Romaan“ 50 senti kuus. Tellimisi võtavad vastu postiasutused ja talitus Tallinnas, Rataskaevu 9.

KOMÖÖDIA SAAREL

Jan Hay.

Miss Phyllis Etherington tundis läbi une oma varbaid külmetavat. Ta pööris teisele küljele. Siiski, mis-ki näis segavat ta und. Padi tundus kõvana ning päike näis kõrvetavat halastamatult. Neiu imestas endamisi. Kas ta oli maganud liig kaua? Kas teenija oli teda iuba einele kutsunud? Mingi kõva ese surus ribidele. See võis olla romaan, mida ta kavat- ses õhtuti lugeda uinumiseni. Kas tõusta kohe, või tukkuda veel pisut?

Selle küsimuse otsustas veelaine, mis veeres üle magaja jalgade ulatudes põlvedeni. Hirmu- karjatusega neiu ärkas. Kuna tavaliselt uen- nägudes viibitakse muinasmaal, ning ärgates leitakse end voodist, oli lugu seekord ümber- pöördud. Voodi asemel neiu leidis enese leba- vat päikesepaistelisel liivasel rannal.

Imestunult neiu vaatles omi märgi kortsu- nud riideid ning korkvesti, mis oli seotud üm- ber ta piha. Liikmed tundusid tuimana ja valu- tavaina.

Ta mäletas nüüd kõike. Jahtlaeva — tormi — hirmsat raksatust laevakeres — hädakisa ja jooksmist — ning kõiges selles segaduses kaks kätt suure kiiruga olid tõstnud Phyllise väiksesse päästepaati. Hirmuvärinaga neiu mä- letas hiiglalainet, mis pimedusest langes väik- sele paadile, mattes ta oma alla. Phyllis tundis end vajuvat, ikka sügavamale, kuni kaotas meelemärguse.

Nii õnnetult oli lõppenud lõbus troopika- reis.

Siin ta lebas, kuskil liivasel rannal, maha- hajäetuna, kuid elusana ja tervena, tänu kork- vestile, mille avitavad käed sidunud ta ümber.

Neiu silmitses uurivalt vesti. Peale laeva- nime vestile oli märgitud kajutanumber 3. Phyl- lise kajut oli nr. 7, seega vest polnud sama, mida ta oma kajutis sageli vaadelnud, aimama- ta, kui ruttu seda vaja läheb.

Neiu süda seisatas äkki. Kus olid teised? Auväärne vanahärra — jahiomanik — kas ta oli uppunud? Ning Arthur Denholmes? Kolo- nel Shull? Margaret Alderson? Ning neiu ilus nägu kivines — Leslie Gale?

Phyllis vihkas seda meest. Juba esmakord- selt, kui talle laeval tutvustati toda blondi, hallisilmalist hiiglast, neiu oli tunnud antipaatiat nooremehe vastu. Teda solvas ka asjaolu, et vastandina teistele härradele, kes üksteise võidu püüdsid lipitseda ilusa neiu üm- ber. Gale jäi täiesti üksikõikseks. Ta vestles neiuiga lahkelt, seltsimehelikult, kuid mitte ku- nagi ta ei lausunud meelitusi ega avaldanud armukadedust teiste härrade suhtes.

Ühel õhtul oli jahi salongis tekkinud väike vaielus haritud, iseseisva naise seisukohast ning tema vaadetest abielule ja meessoole. Avaldati arvamist et moodne naine otsib me- hes väärilist sõpra, kellega tal hingeline koos- kõla. Gale, kes seni vaikinud, ütles äkki: „See kõik on rumalus. Naine vajab vaid isandat, käskijat. See instinkt on looduslik, ta peitub niihästi koobaselaniku naises kui moodses daa- mis. Mees, kes on tugev, vägivaldnegi tarbekor- ral, kes suudab teha kahjutuks oma vastased, see meeldib naistele. Tugevamale naine alistub meeleldi.“

Too väide oli esile kutsunud suure protesti- avalduse. Phyllis oli punastunud vihast ja är- ritusest. Mis see iseteadev noormees enesest arvas?

„Moodsel neiu pole midagi ühist ürginime- se instinktidega. Kui te seda tõesti usute, mis praegu ütlesite, siis näitab see vaid, et teie mõistus on alles ürgaegsel tasemel. Moodsele naisele ei meeldi toorus ega vägivald, ta otsib meest mõistuse ja iseloomu, mitte lihaste järe- le!“ neiu hüüdis vihaseks.

„Seepärast moodne naine ei saagi õnneli- kuks abielludes,“ lausus too metslane kuivalt. „Naine on vaid siis õnnelik, kui tal on isand, keda ta jumaldab ning kardab.“

Tollest õhtust peale neiu kohtles meest jäise põlgusega. Mr. Gale'le see ei avaldanud vähematki mõju. Ühel õhtul, kui jahil oli kor- raldatud tantsuõhtu, mr. Gale oli palunud neiu- du tantsima. Neiu oli külmalt pead raputanud. „Kas olete mulle pahane?“ küsis noormees

naeratades. „Lepime ära. Tantsime paar tiiru valssi, siis on kõik tülid unustatud.“ Luba küsimata ta oli pannud oma käe ümber neiu saleda piha ning püüdnud ta poolvägisi tantsima viia. Vihast välkuvail silmil neiu oli end lahti tõmmanud, noormehele kõrvakiilu andnud ja hüüdnud: „Ärge unustage, et teie ei viibi siin ürginimeste keskel!“ See stseen oli paelunud kogu seltkonna tähelepanu. Paarid katkestasid tantsu ning uudishimulikena kogunesid Phyllise ja mr. Gale'i ümber. Mees kahvatas pisut ja ütles häälel, mida neiu varem polnud kuulnud talt: „Olete kasvatamatum naisolevus, keda ma iial näinud!“

See oli iutunud umbes kaksteist tundi tagasi. Ning nüüd Leslie Gale lebas uppununa hukkunud laevas koos teistega. Surnud! —

Neiu vaatles hobuseraua kujulist lahte ning palmidega palistatud mäekünkaid seljataga. Vapralt maha surudes närija üksildustunde, ta otsutas ette võtta uurimisretke saarel.

Naabruses oleva liivakünka taga aga lebas Leslie Gale ning äärmise huviga vaatles neiu tegevust. Äsja üleelatud surmahädaoht ei suutnud kaotada ta head meeleolu.

„Tõepoolest tuleb alata ürginimese elu!“ ta pomises heatujuliselt.

Neiu oli käinud läbi väikese saarekese. See oli täiesti tühi. Phyllis oli saare peremees. Kahvatuna ja hirmununa ta pöördus tagasi. Heitis siis maha näoga vastu liiva ja lamas väga vaikelt. Vahetevahel ta õlad rappusid tagasihoidud nuuksumistes.

Äkki, nagu taevamuusikat, ta kuulis läheduses inimese kõhatamist. Painajalik üksildustunne oli nagu pühitud. Hüpates ruttu jalule ning lükates lokid näolt, ta leidis end silmsilma vastu Leslie Gale'iga.

„Oh! Teie?“ ta ehmus.

„Just nii, mina. Oleme kahekesi siin saarel.“

„Kas teised on —“ neiu näitas käega mere suunas.

„Ei tea,“ vastas mees põiklevalt, „võib olla nad suutsid end päästa.“

„Kui nad oleks pääsenud, nad oleks maandunud siin.“ sõnas Phyllis murelikult.

„Tuulelil viis nende paadi mere poole. Olen veendunud, et nad pääsid,“ lisas mees soojemalt, nähes neiu kahwatanud nägu ja murelike silmi. Muide — sooritasin uurimisretke meie saarel.“

„Kas leidsite inimjalgi?“ küsis Phyllis õhinal.

Mees raputas pead. „Kahjuks mitte. Võimalik, et meil tuleb veeta siin kuid. Seepärast peaksime siin end sisse seadma nagu õiged koohaselanikud kunagi. Kas oskate keeta?“

Neiu punastas pahameelest. „Ma ei taha jääda siia teiega kahekesi!“

Mees kehtas õlgu. „Mul on väga kahju, aga kuni mõni juhuslikult möödasõitev laev meid päästab, peate leppima olakorraga. Muide — leidsin sobiva koopa meie „koduks“. Tulge, näitan teile seda.“ Agarus ja hea tuju, millega ta juhatas teed koopasse, täitis neiu põlguse ja hirmuga.

Koobas asetses väikeses väinas. Ta ulatus umbes 15 jalga kaljusse. Koopa põhi oli kaetud puhta, valge liivaga ning tundus soe ja kuiv õhtupäikese kiirte all.

„See oleks siis meie kodu!“ seletas mr. Gale. „On vähemalt koht, kus võib magada. Kuid nüüd katsume leida mõne kookuspähkli nalja kustutamiseks.“ Uuesti algas teekond, seekord kookuspalmi otsimiseks. Viimaks puu leitigi, ning mr. Gale ronis puu otsa sellise osavusega, et neiuigi seda tahtmatult pidi imetlema. Pähklid maitseisid oivaliselt vaestele me-rehädalistele.

„Kas näete seda kõrget kaljurahnu?“ küsis mees, kui nad peale sööki istusid liival. „Selle ristime Point Garry'ks. Kas olete käinud juba seal ülal?“

„Ei,“ vastas neiu lühidalt.

„Hüva. Siis meil tuleb ronida sinna. Pole mõtet siin norutada.“

Väsitava ronimise järgi nad jõudsid kalju tipule. Seal avanes suurepärase vaade merele.

„Nüüd vaatleme korraks silmapiiri, nagu tegi vist omal ajal Robinsongi meie olukorras. Nood kaljud vees tuletavad meelde hammasterida. Kas pole?“ küsis mees.

„See ei huvita mind!“

„Hüva. Igaüks pole — hallo, mis see siis on?“ Mees haaras ärritatult neiu käevarre.

„Laske lahti mu käsi, palun!“ ütles Phyllis vaenulikult.

Mr. Gale oli seda juba teinud. Ta näitas mere poole. „Vaadake, mis seal liigub hammasrea vahel. See — see on ju meie hukkunud jaht. Tõepoolest! Tuul on ta nähtavasti siia triivinud.“

„Kas arvate seal inimesi olevat?“ küsis neiu lootusrikkalt. Ta oleks rahuldunud ahjukütja või laevapoisi seltsiga, et aga pääseda üksiolemisest Leslie Gale'iga.

„Vaatame. Kavatsen ujuda laeva juurde.“

„Kuid see on liig kaugel, ning vees on ehk häisid —“ neiu ütles — ning meenutas, et mees ei väärinud sellist hoolitsust.

„Haid? Võimalik. Kuid peab riskeerima. Kas teate, mis tähendab meile see laevakere? Toitu, riideid, tarbeasju, kõike võiksime hankida laevalt. Loodetavasti nad on jätnud mõne paadi laevale.“

Neiu surus alla oma kartuse ning vaikis. Mees ronis väljaulatavale kaljuservale ning sukeldus puhtalt. Hinge kinni pidades Phyllis jälgis mehe heledajuukselist pead. Vastukäivad mõtted ja tunded liikusid neius. Ta vih-

kas Gale'i, kuid siiski tundis ääretut hirmu, et mehe pea võis kaduda jäädavalt. Neiu sulges silmad ning avas nad alles poole tunni pärast. Ta nägi inimkogu seisvat jahtlaeva lähedal kaljul ning lehvitavat käega. Neiu ei vastanud. Nüüd, mil hirm lahkunud, endine viha ja põlgus täitis teda.

Mr. Gale sõudis tagasi paadis, mis oli ääreni täis laotud igasugu tarbeasju.

„Palun, aidake mind mahalaadimisel ning kandke asjad koopasse. Sõuan ruttu veel kord jahile, enne kui ta lõplikult vajub.“

„Sooviksin kaasa tulla!“ ütles neiu.

„Milleks?“

„Vajan mõnd eset oma kabiinist.“

„Kardan, teie kabiin on vee all. Igal juhul püüan leida teile veel mõne kleidi ning karbi puudrit!“ naeris mees ning sõudis merele.

Tunni aja pärast tagasi jõudes uue koormaga, mr. Gale leidis neiu endiselt istumas asjadevirna kõrval.

„Jaht on tuule mõjul pisut kerkinud,“ hüüdis Leslie Gale. „Leidsin teile mõne kleidi, karbi puudrit ning sardiine — teie lemmiktoit, kas jah? Hallo! Miks te ei kandnud asju koopasse? Väsinud, mis?“

Neiu oli juba ammu mõelnud valmis vastuse. „Ma pole harjunud käskusid täitma!“ ta vastas jahedalt.

„Mis?! Sõnakuulmatus?“ naeris mees rahulikult. Edaspidi ma pean töötama välja uue karistusseaduse sellisteks juhtumiteks. Hüva! Kannan asjad ise koopasse. Selle sisustamise ja korraldamise naiseliku maitse järgi jätan teie hooleks. Koju tulles soovin leida oma toakingad voodi eest ning piibu laualt. Olen täieline majatürann!“

Neiu tõusis, kuid mõeldudes koopasuust ta ronis uuesti kaljule. Kas mr. Gale'i naljatused varjasid vaid ta toorest iseloomu? Terve tunni Phyllis istus kaljul, vaadates huviga päikese- loojangut.

„Hallo, partner!“ hüüdis hääl alt.

„Ma ei taha!“ surus neiu läbi hammaste. Neiu kuulis meest kaljule ronivat. Veidi aja pärast mr. Gale'i heledajuukseline pea ilmus nähtavale.

„Laud on kaetud!“

Neiu alistus. „Tulen alla!“

Koopa suus põles tuli ning sellel kees raudpotis lihtne kuid meeldiv toit. Kastidest moodustatud müür piiras nende „õuet“. Koopasuu oli kaetud väljastpoolt purjeriidest kardina.

„Palun istuge ja tehke, nagu oleksite kodus.“ ütles mees, näidates käega istmele, mis oli moodustatud laevapatjadest. „Eine on seekord pisut kehv, kuid loodan, et see muutub, kui võtate majapidamise oma osavaisse kätesse. Leidsin ka pudeli veini. Kuid arvan, selle hoiame suuremateks sündmusteks, jõuluiks,

sünnipäevadeks, ristseiks — oo, vabandust.“ Lobisedes kergelt ühest-teisest mr. Gale sõi isukalt. Neiu vaevalt puudutas toitu. Peale sööki palus luba suitsetada ning süütas omale sigareti.

Neiu ei vastanud. Ta silmad olid suletud. Gale tõusis. „Aeg magama heita!“ ta ütles. „Olete väsinud. Tulge, vaadake oma voodit.“

Ta süütas küünla ning pistis selle pudelikaelasse.

„Olge head!“

Mees tõmbas eemale purjeriide.

Neiu kuulas mehaaniliselt.

Ühte koopaturka Gale oli moodustanud vaipadest ja patjadest magamisaseme. Selle kõrval oli kauss puhta vee ja seebiga.

Leslie Gale tõstis küünla kõrgemale.

„Kas pole hästi sisustatud?“ ta küsis uhkusega. „Homme hommikul muretsen veel elektrikella ja soojaveeseadeldise.“

Neiu ei vastanud. Gale asetasküünla kastile, mis täitis öölaua aset.

„Kas võin veel midagi teha teie heaks?“ ta küsis.

„Ei, tänan!“

„Olete kindel? See on mul viimane kord küsida.“

Võpatades tõsisest toonist mehe hääles, neiu tõstis pea. „Miks?“ ta küsis imestades.

Nende pilgud kohtusid. Mehe silmad, mis tavaliselt olid heasüdamlikult-pilkavad, evisid nüüd teraseläiget.

„Sest ei kavatse tülitada teid enam!“ ta sõnas aeglaselt. „See koobas kuulub teile, kuni usaldate mind ning suudate uskuda, et olen võimeline käituma aumehelikult. Head ööd!“ Ta pöördus minema.

„Kuhu — kus teie kavatsete ööbida?“ küsis tasane hääl mehe seljatagant.

„Kaldal — paadi all!“ vastas mees. „Head ööd!“

Purjeriide tagant oli kuulda ebamäära häälitsemist, mis võis olla samahästi kahjatsuse kui kahjurõõmu avaldus. Mees ei pööranud sellele mingit tähelepanu. — — —

Phyllis ärkas hilja. Poolunes ta ei suutnud kohe orienteeruda ning kiljatas hämmastanult. Vari langes uksele.

„Tere hommikut!“ hüüdis rõõmus hääl. „Eine on serveeritud.“

Kümme minutit hiljem neiu ilmus värskena ja puhanuna esile. Isukalt ta sõi praetud kala.

„On hea, et siin saab kalastada. Nii meil pole karta toidupuudust. Konservidest üksi piisaks vaid mõneks nädalaks. Kalu püüdes võime aga elada kuid ja aastaid saarel. Soovite kakaod?“

„Ma vihkan kakaod!“ ütles neiu jonnakalt. Mehe tähendus, et neil tuleb veeta saarel pikeemat aega, vihastas teda.

„Peale sööki võtan ette viimase retke jahile. Ehk saan muretseda teile siis kohvi laevalt.“

„Kas laev on ikka veel siin?“ küsis neiu pisut lahkemalt.

„Jah. Käisin juba hommikul seal. Kaua ta enam vee peal ei püsi. Pean ruttama.“

„Kas pole hädaohtlik minna vajuvalle laevale?“ küsis Phyllis kartlikult.

„Olen ettevaatlik. Arge kartke!“ ütles Gale õrnalt.

„Kardan siiski!“ ütles neiu soojalt.

„See on teist väga lahke!“ pomises Gale õnnelikuna.

Neiu vastus oli aga nagu pang külma vett. „Ma nimelt kardaksin üksi saarele jääda, pealegi ma peaksin siis ise kõik vastikud tööd ära tegema.“

Siiski — kui Gale saabus poole tunni pärast, neiu oli pesnud sööginõud ning korraldanud „kodu“. Mees naeratas pehmelt, kuid ei öelnud midagi. Nad istusid liivale, et nõu pida oma saatuse üle.

„Too saareke näib olevat eemal laevateedest,“ seletas mees. „Aga ärgem kaotagem lootust. Õnneks meil jätkub toitu. Mina kalastan ning teie keedate.“

Neiu noogutas.

„Peame ehitama puuonni,“ seletas Gale väikesele poisile omase vaimustusega, kes mängib indiaanlast. „Üks pool majast jääb elamiseks, teisele poolele paigutame toidutagavara. Edaspidi meil tuleb hakata omale riideid õmblema. Mul on kahju, et ma teile ei saanud tuua rohkem riideid, kuna kabiin nr. 7 on vee all.“

„Muide, mis oli teie kabiini number?“ huvitus neiu.

„Kolm. Mis siis?“

„Oh, ei midagi! — Selle asemel, et siin istuda ja arutada, meie pigemini võiks kaljule ronida laeva vaatama.“ Ta jooksis kergejalgselt kalju poole. Mr. Gale järgnes. Kaua nad seisisid mäetipus, vaadeldes üksisilmi merele, kuid ainustki laeva ei ilmunud silmapiirile. Nad leppisid kokku, et kumbki neist kolm korda päevas ronib kaljule laeva otsima.

Ennelõuna kulus kodu sisustamiseks ja juurdetööd asjade otstarbekohaseks paigutamiseks. Lõuna ajal neiu asetas lauale oma esimese lõunasöögi ning peale sööki mõlemad väsinult pikutasid liival teineteise kõrval ning vestlesid päris sõbralikult. Mõlemad nentisid mõttes, et ühine töö seob. Soojema impulsi mõjul Gale nihkus pisut lähemale neiu. Neiu nihutas enese ruttu eemale.

Äkilise mõtte sunnil neiu tõusis ning astus koopasse. Ta võttis riulilt korkvesti ning vaatles seda tõsiselt. „Kajut nr. 3“ oli märgitud vestile. Pikkamisi, mõttes neiu rullis vesti kokku ning asetas ta tagasi riulile. — Siis ta ronis kaljutippu vaatluspunktile.

Tunni aja pärast ta ilmus tagasi ning hak-

kas valmistama einet. Neiu nägu oli eriliselt rahutu ning kahvatu. Söögi ajal ta oli tigemdam ja tujukam kui kunagi enne.

Phyllis Etherington ja Leslie Gale lõpetasid golfipartii ning istusid väsinult murule. Elu saarel kujunes mingiks mõnusks suvituseks ning erines õige vähe harilikult kultuurinimese elust. Ürginimesed nad polnud kaugeltki, ei välimuses ega elukombeis.

„Kas teate ka, et oleme viibinud saarel juba kolm kuud?“ küsis mees süüdates sigareti.

„Kõigest? Aeg tundus mulle palju pikema-
na!“ luiskas neiu julgelt.

„Tänu meie osavale perenaisele, ma tunnen end ülihästi. Olen kindlasti paar kilo juurde võtnud. Ka teie olete kosunud.“ Põlevail silmil ta vaatles neidu. Kui raske oli mehel säilitada seda seltsimehelikku käitumist.

„Kuigi olen juurde võtnud, teie ei pruugi mind vaadata, nagu kavatsesite mind süüa!“ ütles neiu äkki.

Mees võttis end kokku ning naeratas. „Ma mõtlen praegu, et nende kolme kuu kestes me pole muutunud põrmugi looduslikumaks. Mina ajan iga päev habet. Einetame, supleme, mängime golfi ning arutame, mis meie tuttavad linnas teevad.“ Mees lobises lakkamatult. Neiu vaatles teda tähelepanelikult. Mees ja neiu, elades kuudekaupa üksikult saarel, tahes või tahtmata õpivad tundma teineteise iseloomu ja kalduvusi. Neiu teadis, et mehe süda polnud alati nii kerge nagu ta keel, ning et mees lobises ja naljatas, et säilitada neius head meeleolu.

„Mis on?“ küsis Gale, märgates neiu uuri-
vat pilku. „Kas peate mind ikka veel metsla-
seks või olete oma arvamist muutnud minu
suhtes?“ Samas ta kahetses oma küsimust.
Ta oli ju otsustanud neidu mitte tülitada oma
isikuga.

„Jah, olen muutnud oma arvamist!“ vastas
neiu lihtsalt. „Olete käitunud väga vahvalt
meie keerukas olukorras —“

Mees löi käega. „Enesealalhoiu-instinkt!“

„Olen teile palju tänu võlgu. Päätsite mu
elu, tean seda, sest korkvestil oli teie kajuti
number, ning saarel käitusite aumehelikult.“

Mr. Gale vaikis hetke mõttlikult. „Teie ei
oodanud minult seda?“ ta küsis siis.

„Ma — alul ma tõepoolest ei usaldanud teid,
ma ei tundnud teid nii hästi... Te andstate
mulle, eks ole?“ Neiu pani oma käe mehe suu-
rele pruunile käele. Nende silmad kohtusid.
Neiu käe puudutus ähvardas riisuda mehe ene-
sevalitsemise. Vägivaldselt sundis end rahule.
„Ma polegi nii metsik nagu paistan!“ ta nae-
ratas kohmetult. „Nüüd pean ronima Point
Garryle!“ ta sõnas karedalt ning tõusis.

„Taevast ise aita meest, kes jäetud üksi ar-
mastatud neiega saarele!“ ta pomises pooltõsi-

selt endamisi. „Ja mina eesel uskusin kõik nii lihtsa olevat! Hallo!“ Ta oli jõudnud kaljutipule. Liikumatu, püües silmi ta vaatas merele. Vaevalt kahe miili kaugusel rannast seisis laev — kolmemastiline purjek. Gale heitis pilgu oma kõrval olevale puuriidale, mis valmis pandud märgutule süütamiseks, heitis uuesti pilgu merele — ning ta käitumine oli enam kui imeplik. Selle asemel, et karjuda või märgutuld süüdata, ta ronis aeglaselt alla poole väikesele lagendikule, kust võis näha koopasuid. Neiu, kelle pilgu eest laev oli varjatud kaljuranna läbi, valmistas lauldes õhtusööki. Helalt mees vaatles armastatud neidu. Südametunnistus vaikus. „Ma ei või — ma ei taha!“ ta pomises. Tikukarp kukkus ta närviliste sõrmede vahelt.

Õhtusöögil mees oli vaikne. Südametunnistus valmistas piina.

„Miss Etherington,“ sõnas mees karedalt, „pean pihtima teile midagi. Tegin täna suure kuriteo. Nägin laeva, õige lähedal. Oleksin võinud hüüda, lehvitada, süüdata märgutuld. Ma — ei teinud seda.“

Imestades neiu pööras oma selged silmad mehe näole. „Miks lasksite laeval ära sõita?“ ta küsis rahulikult.

„Sest — armastan teid!“ sõnas mees lihtsalt.

Neiu võpatas.

Gale naeris karedalt. „Ärge kartke. Ei katvate teid tülitada sellega. Olin narr. Mul oli kahju lahkuda teist just nüüd, kus me teineteist juba paremini mõistame. Ma kahetsen südamest oma meeletut tegu.“

Neiu vaikus hetke mõttikult. „Teie ei püüdnudki märku anda?“

„Ei!“

„Võib olla koguni peitsite end?“

Mees noogutas süngelt.

Kelmikus naeratus ilmus neiu näole. „Mina teie asemel ei võtaks seda nii südamesse.“

Imestanult Gale vaatles neidu. „Miks?“

Neiu pani käed mehe õlale ning vaadates soojalt mehe silmisse, ta ütles: „Nägin ju ka seda laeva, Leslie!“

„Phyllis!“ karjatas mees õnnelikult ning tõmbas neiu oma käte vahele.

„Oli midagi nooruslikult värsket, kui ta istus neiu kõrval, riidetuna triiksärki.“

„Sina — metslane!“ ütles neiu õrnalt põimides käed ümber mehe kaela.

„Kallim!“ sosistas neiu veidi aja pärast, „nüüd tahaksin jälle viibida inimeste hulgas.“

„Miks?“ küsis mees õrnalt.

„Et teatada kõigile meie kihlust. Kihlus üksikul saarel nagu polekski kihlus.“

Mees oli heitnud juhusliku pilgu merele. Ta hüüatas üllatanult.

„Hookuspookus! Su soov täitub!“ ta naeris ning pööris neiu pea mere poole. Mitte kauge- mal kui pool kilomeetrit rannast valge purjek heitis ankrusse. Paat mõne inimesega sõudis kalda poole.

Järgmisel hommikul laev „Hommiktäht“ viis nad kodumaale.

„Kas tead kallim,“ sosistas õnnelik Leslie oma noorele naisukesele, kui nad saabusid koju pulmareisilt, „sellele tundmatule purjekale võlgnen tänu. Kas sa oleksid kunagi avastanud oma tundeid, kui sa poleks näinud mööda sõitvat seda laeva?“

Phyllis naeratas salapäraselt.

„Ja kas polnud see õnneks, et varemalt ükski laev ei sõitnud mööda.“ jatkas mees.

„Arvad?“

„Muidugi. Oletame, paar päeva peale meie saarele jõudmist, siis kui sa mind veel vihkasid, — kui sa siis oleksid näinud mööda sõitvat laeva. Mis siis?“

Phyllis naeris südamliselt. „Nägingi!“

Harjutamine teeb meistriks

N. Murrik-Polonsky õppeajast

Tänapäeval on proua Niina Murrik-Polonsky ja klaver teineteisega lahutamatu seotud. Kuna tema stuudiosse ja kõrterisse ka ei läheks, ikka kuuldakse seal klaverihelid. Need on õpiiaste nobedad sõrmed, mis seal klaveritel usinalt töötavad. Pr. Murrik-Polonskyle on need lapsed ja nende poolt klaverist arat ja otsivalt nopitud helid saanud igapäevase elu vältimatuks osaks. Nendeta ei saakski ta vist elada.

Pr. Murrik-Polonsky, kes sündinud Valgas ja kasvanud üles ning käinud koolis Helsingis, ei unistanud oma koolipõlves sugugi klaverist. Ei, seda mitte. Keeleteadlaseks tahtis ta hakata. Ja veel vanade surnud ja saajandite paksu tolmukorraga kaetud keelte teadlaseks. Kunstidest meeldis talle siis kuidagi ka laulmine ja kooliplika ehk oleks tahtnud saada lauljannaks — kuid puudus üks pisiasi — hääl ei annud mõõtu välja.

Helsingi keskkool kuldaurahaga seljataha jäetud, abiellus prl. Niina Murrik varsti vene aadlikuga — kahurväe ohvitseri Polonskyga. Keskkoolist väljumisel oli prl. Murrikul hetkeks küll tahtmine tulnud, et hakkaks õppima klaverimängu. Kuid isa oli selle nõu valjult ära laitnud.

Valgus siis üle Venemaa revolutsiooni laine ja möllas Soomeski. Pr. Murrik-Polonsky kaotas revolutsiooni tagajärjel kõik oma varanduse, mis asus Venemaal, ja pidi kannatama kibedat puudust ja nälgagi. Lisaks kõigele muule haigestus ta raskesti tüüfusse. Sellest terve-
nenud ja kannatustest ja elust tülpinud, hakkas noor proua õppima klaverimängu, et oma elule mingit sisu leida. Ta luges lehest, et Helsingi oli tulnud keegi kuulus klaveriõpetaja Venemaalt, selle juurde otustaski proua minna õppima. Ta oli siis 21-aastane.

Haigusest kurnatud, suutis ta algul igapäev vaid 20—30 minutit harjutada. Helsingis õppis proua San Galli juures. Ta abikaasa oli sel ajal tulnud Eestisse ja võitles Eestis vägedes enamlaste vastu. Hiljem

siirdus ka proua Eestisse ja asus elama Tallinna, kus jätkas klaveriõppimist.

Tallinnas oli algul tema õpetajaks prof. Boroffka. Pool aastat töötas proua Murrik-Polonsky selle õpetaja juures. Tal polnud siis veel mingeid kindlajoonelisemaid kavatsusi oma muusika tuleviku kohta välja kujunenud. Proua õppis klaverimängu küll suure innuga, kuid ainult oma lõbuks.

Varsti astus ta Tallinna konservatooriumi ja harjutas igapäev klaveril 8 tundi. Sõrmed valutasiid küll ja hakkasiid mõnikord päris tuld otsest välja ajama, kuid sellest ei hoolitud. Nii marulise tempoga töötades võttis ta kahe aastaga läbi klaveristuudiumi noorema kursuse ja astus Tallinna konservatooriumi akadeemilisele kursusele. Kaheksa aastat õppis ta seal ja nimelt prof. Theodor Lemba klaveriklassis, kus ta palju väärtuslikku õppinud, nagu ise armastas öelda. Konservatooriumi viiuli professor Paulsen võttis proua Murrik-Polonsky oma viiuliklassi klaverisaatjaks. Seal võimaldus proual end väga mitmekülgselt täiendada. Tuli tal seal küll palju pisaraid valada ja pidid purunema nii mõnedki kenad tuhaatoosid. Prof. Paulsen oli väga nõudlik ja vihas-
tas pisimagi vea puhul kangesti. Nii mõnigi kord lahkus proua märgade silmadega klassist, kindla otsusega — sinna mitte kunagi enam tagasi tulla. Prof. Paulseni juures õppis proua rohkesti muusikalist distsipliini ja ka muusikateoreetilisi aineid. Ja kui siis proua Murrik-Polonsky mõni aasta hiljem prof. Paulseni juhatusel esines „Estonias“ klaverikontserdiga, ja kui sel kontserdil oli suur menu, siis küsis prof. Paulsen pärast esinemist: „Kas pisarad muutusid nüüd pärliteks?“

Proua Murrik-Polonsky esines konservatooriumis olles palju kordi siin ja seal ning alati menukalt. Ta pidi end nüüd klaveriga toitma. Sellepärast sõitis ta nii mõnegi viiru mööda Eestit ringi küll saatjana, küll solistina.

N. Murrik-Polonsky õpilasaastais

Konservatooriumis õppis proua Murrik-Polonsky Vedro juures muusikateoreetilisi aineid. Ta oli õppegrupis väga elava vaimuga õpilane ja armastas palju juttu ajada ega viitsinud hästi tööd teha. Vedro polnud ka sugugi pehme mees, vaid saatis proua pikema jututa toast välja — ukse taha, kui jutt paisus liig suureks. Varsti läks aga Vedro süda jälle pehmeks ja ta saatis mõne poisi väljasaadetule järele, et mingi ja toogu see tüdruk jälle tuppa tagasi.

Proua Murrik-Polonsky unistas kangesti kord saada muusika pedagoogiks, et õppivale noorsoole võimalikult elavalt muusikalist haridust edasi anda ja igava õpetamisega seda mitte hävitada, mis lapsele hällis kaasa antud.

Konservatooriumi lõpetanud, asutas proua Murrik-Polonsky selle diplomi alusel Tallinnasse Eestis ainulaadse ja haridusministeeriumi poolt kinnitatud klaveristuudio.

Proua Murrik-Polonsky oli aastaid Tallinna Vene ja Saksa teatri juures muusikajuhiks ja pianistik. Ka Gerd Negro studios on ta töötanud klaverdajana. Ta tegi kaasa ka Aino Tamme juuhelkontserte mööda Eestit nii saatjana kui ka solistina.

Proua Murrik-Polonsky praegune mees hr. Aleksander Kukkk on oma abikaasale niiõelda majandusministriks, kes talle alati annab tasakaalukat praktilist nõu ta stuudiotöös.

Liisk on langenud!

11.

Arno Alexander'i romaan

„Mahalaskmist toimetatakse nii,“ ruttas Meissner kohe abivalmilt seletama. „Vähemalt mina teen seda nõnda. Asetan revolvi toru loomale kõrva sisse ja surun siis päästikule. Loom on kohe surnud. Kas saite aru?“

„Jah, sain küll,“ oigas doktor. Kuid mina ei või lasta, härra Meissner... ma ei taba kunagi märki...“

„Kui teie teete nõnda, nagu mina teile õpetasin, siis ei saa teie üldse mööda lasta,“ seletas Meissner õhinal. „Vaadake siia — nii!“ Ta võttis Morosovilt revolvi ära, asetas selle raua otsa Morosovi kõrva ning — vajutas päästikule. Kuuldus naksatus, kuid paukuei tulnud.

„Nonoh?“ imestas Meissner ja vaatas revolvi igast küljest. „See pole ju üldse laetud.“

„Siin on padrunid,“ ütles Morosov süüdlaselt ja tõi oma taskust ühe paberisse mässitud paki nähtavale. „Kuid, härra Meissner, kui teie mulle seda oleksite teinud laetud revolvriga...“

„Andke juba kord temale padrunid!“ hüüdis Leena vihaselt.

Morosov võpatus ja andis padrunite kahi Meissneri kätte, kes selle kohe avas ja revolvi laadis.

Rebane ootas nüüd hinge kinni hoides, mis edasi saab. Ta uskus nüüd sellest mõrtsukalikust Meissnerist kõike. Meissner ei olnud ju ometi teadlik, et revolver oli laadimata, kui ta selle asetas Morosovi kõrva ning päästiku alla surus.

„Niisiis, vaadake siia,“ ütles Meissner sõbralikult ja pistis revolvi toru endale kõrva. See siin on päästik. Kas näete seda?“

Morosov kummardus värisedes ettepoole.

„Jah, ma näen seda,“ sosistas ta.

„Nüüd pange hästi tähele. Niipea kui ma päästiku alla surun, tuleb pauk. See on ju nii lihtne! Kuid teeme parem nii.“ Ta võttis revolvi välgkiiresti oma kõrvast ära ja pistis selle siis Morosovi kõrva.

„Ei, ei,“ mõirgas doktor ja hüppas kõrvale.

„Seiske paigal,“ käratas Meissner. Ma tahan teile selle selgeks teha.“

Kuid Morosov hüppas juba nagu hirmunud jännes mööda tuba ringi. Ta kargas üle toolide, katsus end peita laua alla, kuid ronis sealt kohe jälle välja, kui nägi, et Meissneri revolvi toru oli ka seal tema peale juhitud.

„Arm, armu!“ hädaldas ta. „Ta tahab mind maha lasta.“

„Lollpea, kuhu teie jooksete?“ Ma tahan teile ainult näidata, et pauk läheb kohe lahti, kui vajutada päästikule. Nii, nii, nii.“

Iga ta „nii“ juures kostis pauk. Oli õnn,

et keegi ei saanud viga, sest Morosov jooksis mööda tuba ringi, nagu oleks tal saatana järel olnud. Meissneri revolvi toru aga jälgis teda kõikjale.

Siis järsku lakkas Meissner laskmast ja vaatas doktorile vihaselt otsa.

„Ah siis teie ei taha? Heaküll, siis pean ma surmaotsused ise täide viima. Kuid, härra doktor, teie võite mind uskuda, see on nii lihtne. Seda saate kohe näha.“

Rebane tahtis karjuda, kuid ta kõri oli kinni. Ta nägi, kuidas Meissner kuratliku näoga lähenes Leenale...

Kannatamatu tagumine uksele sundis ta aga seisatama.

„Mis on? Kes seal kolistab?“ küsis ta.

Keegi koputas lukustatud uksele. See koputamine oli nii äge, et uks ähvardas iga hetk puruneda.

„Avage, avage kohe,“ ütles sügav ja võõras mehehääle ukse taga.

Selle hääle mõju oli väga suur. Kõikide nägudele ilmus kirjeldamatu kohmetus ja hirm. Ja siis jooksid kõik kabuhirmus, nagu — lambakari, toa kõige kaugemasse nurka — kõik: Meissner, parun, Marie Stackberg, uksevalvurid ja politseinikud. Ainult kirmiseotud Leena ja Rebane jäid keset tuba ja kolonel tuli aeglaste sammudega nende poole.

„Ta on seal,“ sosistas kolonel salapäraselt ja ta häälest kuuldus kergendust.

Koputamine uksele muutus üha väljemaks ja kannatamatumaks.

„Kas avate või mitte, teie neetud kelmid!“ hüüdis võõras mehehääle juba ähvardavalt. Kuid keegi ei liigutanud ennast.

Siis purunes uks ja lävele ilmus ühe mehe kõrge kogu, kes kandis kallist kasukat seljas ja sooja karvamütsi peas. Võõra nägu ümbrises täishabe. Tal polnud käes küll mingit relva, kuid ta silmad heitsid ähvardavaid leeke.

Tulija heitis Raudsepa laibale vaid üheainsa pilgu ja siis vaatas ta hirmunult nurka jooksnud inimkarja.

„Nojah, seal meie ju oleme kõik,“ ütles ta siis vihaselt, kuid siiski isalikult ja sõbralikult.

„Kes see on?“ küsis Rebane enda kõrval seisvalt kolonelilt.

Kolonel vaatas Rebase otsa pilguga, milles oli suur imestus, et oli olemas inimene, kes seda meest ei tunnud.

30.

„See on ju dr. Hauser.“

Dr. Hauser? Dr. Hauser? Rebasele ei tulnud kohe meelde, kus ja millistel asjaoludel

ta seda nime oli kuulnud. Kuid kohe meenus talle see. Dr. Hauser oli ju ometi seesama, kelle nime parun ja Meissner olid nimetanud, kui nad olid kõnelenud Sheremerjevi tervise üle. Õige, ka Palu oli ju ka öelnud, et dr. Hauser on riigi suurema vaimuhaigete ravila juhataja.

Veel suurema tähelepanuga kui seni vaatas Rebane vaimuhaigete ravila juhataja kõrget kogu ja imestas, et jätkus juba ainult selle mehe ilmumisest, et kõiki neid seni nii tooreid inimesi panna kokkuma. Kuigi selle arsti nägu oli karm, hoovas siiski tema näost mingit rahustavat jõudu välja ja isegi Rebane tundis enesel selle mõju.

Nüüd ilmus arsti paks kasukas Rebase juurde. Üheainsa noa lõikega lõikas ta Rebase käsi kinnihoidvad köidikud läbi. Siis kummardus ta ja tegi sedasama ka jalgade köidikutega. Sellega valmis vabastas arst ka Leena.

„Teie pärast ma nii ruttasingi,“ pomises ta pahandavalt ja silitas Leena pead isalikult. „Arvasin juba, et tulen hilja. Niisugune kerge-meelsus! Noh, kas oli teil nüüd küllalt seiklusi?“

„Jatkus,“ vastas Leena kergendusohkega. „Nad tahtsid mind just praegu maha lasta. Sõjakohus otsustas nõnda.“

Arst raputas imestunult pead.

„Mis teie ütlete? Või sõjakohus? Noh, eks meie vaata seda asja... Hiljem jutustate mulle seda kõik üksikasjaliselt...“ Ta katkestas oma jutu ja osutas käega Rebasele: „Ja kes on siis see noormees?“

„Teie ei tunne teda?“ hüüdis Leena peaaegu karjatades.

„Ei, kust peaksin mina teda tundma?“

Leena vaatas segaselt Rebase ja siis jälle arsti otsa.

„Aga... kuid...“ Kogeles ta. „Ma mõtlesin, et... ma arvasin...“

„Mida teie mõtlesite ja arvasite?“ katkestas teda dr. Hauser.

„Ma mõtlesin... et see ka kuulub teiste hulka...“

Dr. Hauser raputas energiliselt pead. See küsimus, mis Leenale oli nii suure tähtsusega, ei näinud teda põrmugi huvitavat. Ta ei pööranud Leenale nüüd enam tähelepanu, vaid sammus nurgas ootava inimrühma juurde.

„Noh, härra Meissner, kuidas läheb kah?“ küsis ta sõbralikult.

Rebane pidi seda kuuldes jällegi imestama, sest ka dr. Hauser nimetas seda meest Meissneriks. Mida tähendas see? Kas oli ta siis tõesti see, kelleks Rebane teda algul oli pidanud.

Arsti pilk oli langenud kaardilauale, kus veel praegugi olid laiali kaardid ja viinaklaasid.

„Ah, tegite pisikese mängukese?“ küsis dr. Hauser sõbralikult. „Eks ole?“

Meissner pigistas silma kavalasti kinni ja noogutas pead.

„Jah, härra doktor, tegime tõesti ühe pisikese mängukese, päris süütu mängukese.“

„Siis vist võitsite ikka ka midagi?“ uuris arst edasi.

„Eks ikka sai võidetud kah,“ tunnistas Meissner poolvastumeelselt. „Mul oli seekord õnne.“

Dr. Hauser sirutas oma käe välja. „Andke aga kohe siia. Tooge oma varandus välja.“

Viivitades ja vaikselt siunates võttis Meissner taskust rahapaberid välja ja andis need dr. Hauseri kätte. Dr. Hauser pistis rahapavid kõik üksteise järele oma tasku.

„Kes tegi seda?“ küsis arst ja osutas komissari laibale.

„See oli Fjedorov,“ vastas Meissner ruttu. „Ta laskis ta pikema jututa surnuks.“

„See pole õigus, härra doktor,“ vaidles komisari tapja vastu.

Meissner käskis, et keegi ei pääseks uksest välja... Mina täitsin ainult oma kohust ja Meissner lubas mind kaitsta...“

„Mis? Mis?“ sisitas Meissner närviliselt. „Mina lubasin seda sulle? Sa valetad, vana kelm! Sa valetad!“

„Rahu!“ Käsutas doktor Hauser karmilt. „Meie uurime seda asja hiljem...“

„Härra doktor, härra doktor,“ palus kolonel hirmunult. „Õelge mulle, palun, kas ma olen tõesti terve? Kas tõesti? Need siin ütlesid, et mina olen hullumeelne...“

„Teie olete täiesti terve, härra kolonel,“ vastas dr. Hauser kohe. Ta tahtis veel midagi juurde lisada, kuid ei jõudnud seda veel teha, sest samal hetkel tuli tema juurde jookstes Marie Stackberg.

„Härra doktor!“ hüüdis ta hirmunult. „Ma nägin kaks korda valget meest. Kaks korda. Ja ta haavas mind. Vaadake, siit haavas ta mind...“

„Aga, armas laps,“ ütles arst sõbralikult. „Teie teate ju, et valge mees sõitis ära Ameerikasse. Möödunud nädalal sõitis ta siit jäädavalt ära...“

Edasi ei saanud ta rääkida. Uks läks järsku lahti ja lävel seisis Palu. Ta seisis seal tõsise ja veidi imestava näoga. Ta parem käsi hoidis aga tugevasti kinni proua Vinifriedi käsivarrest.

„Mis siin jälle lahti on?“ küsis ta ja vaatas imestunult dr. Hauseri otsa.

„Kes siis see jälle on?“ küsis dr. Hauser omakorda.

„Minu nimi on Jaan Palu,“ esitles Palu enast. „Ma olen salaluure agent nagu ka härra Rebane.“ Seda öelnud pöördus ta ruttu Rebase poole: „Siin õngi meie poolt tagaotsitud sala-

kuulaja. Tabasin ta parajasti siis, kui ta teatud dokumentidega tahtis põgeneda.“ Ta naeris sõbralikult. „Sõjakohus oleks peaaegu saatnud surma süütu inimese.“

„Härra doktor!“ hüüdis Leena äkki. „Õelge muule tõtt, kas näete neid mõlemaid tõesti esmakordselt?“ Ta osutas Palu ja Rebase peale.

Dr. Hauser raputas pead.

„Ma näen neid tõesti esmakordselt elus. Mida tähendavad need imelikud küsimused?“

„Siis ei olnudki need mõlemad teie asutuses?“ uuris Leena edasi.

„Ei, ja veel kord ei!“ hüüdis doktor juba vihaselt.

Palu vilistas üllatunult.

„Teie olete dr. Hauser?“ küsis ta aeglaselt ja paljutähendavalt.

„Nüüd tahan ma lõpuks ometi kord teada,“ algas Rebane. Kuid Palu ei lasknud teda lõpuni rääkida:

„Seda oleksid sa pidanud juba ammugi teadma,“ sõnas ta. „Need kõik“ — ta osutas Meissnerile, parunile, politseinikkudele ja uksevalvuritele — „on dr. Hauseri haiglast pärit nõrgamõistuslikud.“

31.

Oli möödunud mitu tundi. Kahvatu hommi-kuvalgus langes ümmariku laua ääres istuvate meeste nägudele. Nende näod, peale dr. Hauseri oma, mis oli värske, olid hallid ja tülpunud. Suur tüba jättis kuidagi mahajätuse mulje. Meissner, parun, dr. Morosov, kolonel, kõik need nüüd puudusid. Paari tunni eest oli tulnud suur kinnine auto, suured tugevad mehed olid ilmunud tuppa ja kõik need õudsed inimesed, kes ühe öö olid olnud Rattensteini lossi käskijad, viidi välja ja saadeti kinnisesse sõidukisse. Meissner jõudis veel kord vaadata läbi auto akna võrede, siis oli vanker sõitnud minema.

„Ja kõik need olid haiged, olid hullunud?“ küsis Rebane, kes ikka veel näis kahtlevat.

„Kõik,“ vastas arst lühidalt ja suitsetas mõtlikult piipu.

„Ka Marie Stackberg?“

Dr. Hauser noogutas.

„Tema õige nimi on Marie Helmer ja ta on juba kolm aastat minu ravimisel. Kannatab tugeva jälgimismaania all. Võib olla paraneb ta kord sellest, kuid mul on vähe lootust.“

„Ja kolonel Sheremetjev? Nii Meissner, kui ka nõndanimetatud parun. tõendasid, et tema on täiesti terve?“

„Jah, vaadake, mõnede haigetega on lood niisugused, et vihastuvad, kui neid peetakse haigeteks. Meie, arstid, olime tähele pannud, et ka Sheremetjev erutus igakord, kui temale öeldi, et ta on haige. Ta ei jäänud siis enne rahule, kui temale kinnitati, et ta on täiesti

terve. Selles pole ju midagi iseäralikku, sest enamik haigeid on arvamisel, et terve inimikond on haige ja ainult nemad on terved.“

Uks avanes ja sisse astus Palu. Tal oli käes suur aurav kann ja temale järgnes Leena, kes tõi taldrekuid ja võileibu. Laua juures istuvate meeste näod muutusid kohe elavateks. Isegi vaikselt nurgas istuva majahärra näo üle libises sõbralik naeratus. See oli sama mees öökuues, kes paar korda Rebase ja Palu käest oli ära libisenud.

„Jah, on juba ammu aeg einetada... Andestage, et ma unustasin oma peremehe kohused. Kuid mul polnud terve öö kestel oma majas midagi öelda ja nüüd võtab aega, enne kui ma uue olukorraga jälle harjun.“ ütles majahärra.

Palu keedetud kohv maitstes suurepäraselt ja kõik tundsid, et nad värskenesid.

„Ma ei suuda üht kuidagi mõista,“ sõnas Rebane, „kuidas võisin ma ometi terve öö hulludega veeta ja mitte aru saada, et mul tegemist on hulludega, mulle ju torkas sageli silma veidraid asju nende juures, kuid ma kujutlesin hullude elu endale hoopis teisiti ette.“

Dr. Hauser noogutas mõistvalt pead ja rüüpas siis suure lonksu oma tassist.

„Teil on selles suhtes ka veidi õigus,“ ütles ta. „Need haiged on pärit kergemate haigete hulgast, peale Raudsepa ja Kustase.“

„Kas siis Raudsepp oli ka hull?“ küsis Rebane.

„Raudsepp on omamoodi mõistatus,“ selektas Hauser. „Teda kahtlustati ettekavatsetud mõrvas. Kohtunikud aga ei jõudnud otsusele, kas ta on oma tegude eest vastutav või mitte. Mõned pidasid teda hulluks. Siis anti ta minu juurde, et ma teeksin kindlaks, kuidas on lood tema vaimse eluga. Mulle selgus iga päevaga, et ta vaid teeskles hullunut. Nähtavasti taipas ta ka ise seda, sest muidu poleks ta seda põgenemist ette võtnud. Juba see, kuidas ta selle põgenemise läbi viis, näitab, et tegemist täiesti terve inimesega. Ta teadis, et ükski ta juba ei pääse kuidagi valvuritest mööda. Sellepärast võttis ta kaasa ka teised haiged. Muidugi kasutas ta selleks otstarbeks kergemaid haigeid. Nähtavasti juhtus talle teele ette ka Marie Stackberg, kelle ta siis ka kaasa võttis, vist küll ainult sellepärast, et see ei saaks enneaegu lärmi lüüa. Raudsepp võttis ka kaasa Kustase, sest selle kohta teadis ta, et see oskas autot juhtida. Valvurid tehti vaikselt kahjutuks. Kustasele ei hakanud vahid kuigi palju vastu. Kustas on minu haiglas nimelt kõige hädaohtlikum haige, tema tapab inimesi ilma vähema põhjuseta, nagu hullunud koer hammustab ilma ühegi põhjuseta iga ettejuhtuvat.“

„Ja see Kustas on ikkagi veel vabaduses,“ ütles Palu tõsiselt.

Hauser vaatas mõtlikult välja.

„Kümme meest otsib teda praegu,“ ütles ta süngelt. „Võite olla päris mureta: Kustas ei saa enam kurja teha. Esimese hädaohu puhul tema poolt lastakse ta halastamatult maha.“

Tükk aega vaikisid kõik.

Nad kujutlesid, kuidas kümme tugevat meest piirasid üht — valmis teda kohe surmama, kui ta peaks katsuma vastu hakata.

„Palun, jutustage edasi,“ palus Palu arsti. „Haiged põgenesid autoga, eks ole? Kas põgenemist märgati?“

„Vahid tegid muidugi varsti lärmi ja kohe asuti põgenikkude tagaajamisele.“

„Sel juhtumil polnud ju Raudsepal mõtet Marie Helmerit kaasa võtta, sest see on ju ükskõik, kas tüdruk tegi kisa, või tegid seda valvurid.“

„Seda küll,“ nõustus arst, „kuid, kui Raudsepp Marie Helmeri kaasa võttis, siis ei teadnud ta, kui palju valvureid tal veel teel ees võis olla. Võite olla kindel, kui neid valvureid oleks talle juhtunud ette ainult üks või kaks, siis oleks nad lihtsalt ja kohe külmaks tehtud. Esimesed valvurid leiti peaaegu ära-kägistatult. See oli Kustase töö. Hiljem polnud Raudsepal enam aega põhjalikku tööd teha, sest ta ruttas väga. Kui poleks olnud seda koledat tormi, meie oleksime põgenikud varsti kätte saanud. Kuid tuisus kadusid jäljed ruttu. Keegi polnud ka näinud trellidega aken-dega suurt kinnist autot. Kulus hulk aega, enne kui meie saime esimesi teateid. Üks arst oli juhuslikult lossist mööda sõitnud ja näinud, kuidas ühest suuremast autost vähemalt kümme kahtlast kogu välja roninud. Nüüd teadsime meie, kust põgenikke otsida. Kuid tuisk oli matnud oma alla kõik teed ja tuul oli kasvanud nii suureks, et sellega välja minna tähendas mängu surmaga. Sellest hoolimata asusid paar arsti, mõned valvurid ja kaks politseinikku kohe teele. Nad otsustasid maksku mis maksab katsuda tuisust läbi tungida. Sedasama katsus ka prl. Leena Kangru — täiesti üksinda! Ja just tema oli see, kes jõudis

kohale esimesena. Mina jõudsin siia mitu-mitu tundi hiljem. Mu auto jäi viis kilomeetrit eemale lumesse kinni ja ma pidin jala lossini tulema. Arvestades seda hirmsat tuisku, polnud see sugugi lihtne ülesanne. Mõlemad politseinikud eksisid vist ära, sest seni pole nad veel kohale jõudnud.“

„Siiski, härra doktor,“ ütles nüüd Rebane. „Kahte politseinikku oli juba ammu siin näha, kuid nüüd on nad kadunud...“

„Teie arvate vist neid kaht poissi, kes kandisid politseinikkude mundreid? Ei, need olid ka minu haigla haiged,“ vastas Hauser rahulikult. „Nad olid end ainult politseinikkude mundritesse riietanud.“

Palu valas parajasti arstile kohvi. Alles siis, kui ta sellega oli valmis, ütles ta aeglaselt ja tõsiselt:

„See on kõik ju väga kena ja ma saan sellest kõigest aru. Kuid ühte ei mõista ma kuidagi, nimelt — kust võtsid teie mõlemad haiged need mundrid, mis nad endale selga ajasid. Peab ikkagi oletama, et mõlemad politseinikud jõudsid siiski pärale, kuid...“

Palu ei saanud oma lauset lõpetada, sest dr. Hauser oli püsti karanud.

„Meie peame kohe otsima!“ hüüdis ta ehmunult. „Võib olla saame veel aidata.“

32.

Dr. Hauser ruttas välja ja Rebane ning Palu tahtsid temale järgneda. Kuid siis meeletust neile, et väljas otsis juba kümme meest kadunud Kustast, needsamad mehed võisid ju üheskoos dr. Hauseriga otsida ka kaht politseinikku, kui need tõesti olid pärale jõudnud. Dr. Hauseri puhanud inimesed olid selleks palju kohasemad kui väsinud ja tülpunud Rebane ning Palu, kes olid pidanud veetma lossis koleda öö.

„Kuidas oli see võimalik, et hullud kohe ja vastupanuta vallutasid lossi?“ pöördus Rebane lossiomaniiku poole.

„Sa eksid,“ segas end jutu hulka Palu. „Hullud ei vallutanud lossi sugugi vastupanuta. Üks mees hakkas neile siin vastu, kuid ta tapeti kohe, arvatavasti Kustase poolt. See oli sama mees, kelle laiba mina leidsin, ja mis hiljem jälle ära kadus. Arvatavasti viskasid hullud selle aknast välja lumesse ja tuisk mattis ta varsti enda alla. See mees oli ainuke lossi kaitsja. Kuid ma arvan, et härra parun teab selle kohta meile rohkem kõnelda.“

Vanahärra oli kõik see aeg vaikselt ja endassesüvenenult nurgas istunud. Nüüd võpatas ta ja vaaatas hirmunult üles.

„See mees? Kuidas?“ küsis ta segaselt. Siis ja'kas ta erutatult: „See oli muidugi Martin, minu ainuke teener... Elan siin väga tagasi-tõrjunult... Ma ei armasta palju inimesi enda ümber näha... Ja nüüd... pärast seda ko-

Romaani „Liisk on langenud“ senine sisu.

Kaks sõpra Rebane ja Palu ning ajakirjanik Kangru satuvad Peipsi suurde elamusse, kus leiavad ees väga omapärase seltskonna. Salapärased sündmused selles majas järgnevad vahetpidamatult. Jõuavad kohale kaks politseinikku, teine neist käest haavatuna. Seltskonnas viibivad parunid, kolonelid, komissarid ja igasugu ametikandjad. Moodustatakse kohus ja hakatakse harutama väljakohtu korras mitmete isikute süütegusid. Mõistetakse surma mitmed, nende seas ka Leena Kangru ja Rebane. Otsust täide viima määratakse kol. Šeremetjev, kuid see ei tule ülesandega toime. Määratakse siis teine, kellele Meissner hakkab juhatust andma, kuidas surmaotsust täide viia.

ledat ööd... Oo, see oli kole... Ma ei märganud midagi, mitte midagi. Vaatasin parjasti oma kalliskive, siis tungis kaks meest minu juurde sisse. Üks neist sarnanes väga teile, härra... härra...“

Rebane naeris.

„Mina see ka olin, härra parun, kuid ma ei teadnud ju, et teie olete selle lossi õige omanik. Teie kalliskivid võtsin ma kaasa ja olen nüüd õnnelik, et võin nad teile tagasi anda. Siin on ka kena summake raha, mis kahtlemata kuulub teile. Võitsin selle hullude käest ja veel valemänguga.“

Kui Rebane avas oma taskurätiku ja vanahärra nägi sädelevaid kalliskive, hakkasid ta silmad särama. Suure hoolega luges ta need üle, kuna raha toppis tasku ükskõikselt ja ilma huvita.

„Jooksin sealt nii ruttu kui sain minema,“ jutustas vanahärra edasi. „Kuid mul ei olnud õnne. Sattusin ühte tuppä, kus seisis mees revolver käes ja sihtis mind nähes kohe minu peale, luges kolmeni ja laskis. Revolver ei läinud aga lahti. Ma kuulsin, kuidas ta sellest hoolimata ikka edasi luges... Siis tulid sinna tuppä jälle võõrad inimesed ja minul õnneistus põgeneda. Ma peitsin enda ühte pimedasse tuppä, kuid see härra leidis mu sealt,“ vanahärra osutas Palu, „ja ei lasknud mind enam vabaks. Ma pidin temale jutustama, kes ma olen ja kes need võõrad inimesed minu majas olid. Kuid, seda ei teadnud ju ma isegi. Siis vedas ta mu siia tuppä. Teel siia tungis meile kallale keegi hiiglakasvuline mees... Seda ööd ei unusta ma kunagi. Müün selle lossi ära ja lähen siit ära kaugele, et miski mulle enam seda koledat paika ei meenutaks...“

„Nüüd on mulle kõik selge,“ ütles Rebane mõtlikult. „Imestan ainult seda, et ma varem ei taibanud, missuguste inimestega mul tegemist oli. Sina, Palu, said sellest vist tükk aega varem aru. Kuidas lahendasid sina selle saladuse?“

„Mulle torkas silma üks kummaline asjaolu,“ seletas Palu, „et kõik need inimesed siin kandsid riideid, mis neile sugugi ei sobinud. Tapetud leidur, nagu sa isegi mäletad, kandis kingi, mis olid kaks numbrit suuremad kui tema jalg. See oli muidugi ka hullunu. Siis edasi, laip, mille meie leidsime, oli riideteta. Sellest kõigest tegin järeldused: need pidid olema, kas põgenenud vangid või hullud. Algul arvasin ma, et tegemist esimestega. Otsisin kõikjalt tõendus: kas vangid või hullud. Midagi pidid nad ju ikkagi kusagile maha jätma, kui nad tulid lossi ja vahetasid riideid. Ja varsti leidsingi selle, mida otsisin. See oli üks hullu ülikond, millel oli ka peal hullumaja nimi, kust ülikond pärit. Kahjuks jõudsin liiõ hilia kindlale veendumusele ja meil ei olnud sellest enam midagi kasu. Nüüd sai mulle nii mõnigi

asi selgeks, mis seni oli olnud tume. Taipasin kohe, et ka Marie Helmer oli haige. Nüüd polnud ka selles midagi imelikku, kui neiu seletas, et ta näinud seda meest elusana, kelle ma varem olin leidnud laibana. Aiault üks asi andis mulle peamurdmist: kust teadis neiu nii täpsalt laipa kirjeldada? Varsti leidsin lahenduse ka sellele. See mees tapeti arvata-vasti tema juuresolekul või nägi ta laipa varsti pärast tapmist.“

„Ja kuidas seletad sa endale seda, et kõik lahtimurtud kapist pärit raha jäeti „parun“ Stackbergi kätte?“ küsis Rebane.

Palu naeris.

„Just seesama fakt pani mind kauaks ajaks kahtlema minu oletuste juures, et see loss ei ole üldse selle, kes ennast ta omanikuks nimetab. See suur meelerahu, millega parun kaotuse puhul kohe uut raha tõi, ähvardas kõik minu kahtlused hävitada. Kui siin tõesti oli tegemist röövlisalga, siis — mis pärast andsid nad kõik raha paruni kätte ja püüdsid seda siis hiljem jälle suure vaevaga kaardimänguga tagasi võita? Hoopis teistsuguseks kujunes üldvõit siis, kui oletasin, et tegemist hulludega. Parun Stackberg võis teistele hulludele öelda, et see loss kuulub temale. Sellest jätkus, et teised hullud teda ka lossi omanikuks hakkasid pidama.“

Leena Kangru oli vaikides härrade juttu kuulanud ja vahetevahel märkmeid oma taskuramatusse teinud. Nüüd tõusis ta rahulikult üles, korraldas taskupeegli ees juukseid, pani siis kübara pähe ja tõmbas ka mantli selga.

„Mu härrad, mina pean lahkuma, kohused kutsuvad, mu leht ootab minult teateid.“

„Teie tahate lahkuda!“ hüüdis Rebane.

„Jah, loodan, et maanteed on juba niivõrd lürest puhastatud, et ma oma väikese autoga saan ruttu Tallinnasse sõita. Võibolla tahab ehk mõni härradest kaasa sõita?“

Juba tahtis Rebane vastata jaatavalt, kuid Palu jõudis temast ette.

„Meil on kahju, et meie ei või teie lahket ettepanekut vastu võtta, prl. Kangru, kuid meie peame enne kardetava salakuulaja ära saatma ja peale selle peame katsuma leida ka oma auto, mis siin kusagil läheduses lumes on.“

„Sel juhtumil ei saa teie muidugi kaasa sõita,“ ütles neiu ja vaatas üle Rebase pea läbi akna talvist maastikku. „Niisiis, elage hästi!“

Ta pigistas enne Palu kätt ja siis Rebase oma. Rebane ei lasknud neiu kätt kohe vabaks.

„Kas meie näeme üksteist veel?“ küsis ta, „mul on teile midagi väga tähtsat rääkida.“

„Andke mulle oma kaart,“ ütles neiu jahedalt. „Külasthan teid mõne päeva pärast.“

„Kas teie peate ka oma sõna?“ küsis Rebane murelikult ja ulatas neiu oma kaardi,

kuhu oli peale märgitud, kunas teda büroost võib kätte saada.

Neiu noogutas jaatades pead ja naeratles vaevaltmärgatavalt.

„Teie pidasite ju ka oma lubadust.“

Kohe selle järele oli uks tema järele sulgunud ja mõne minuti pärast sõitis väike auto lossi vanaaegsest väravast välja.

Ohates istus Rebane tagasi oma kohale.

„Või nii...“ urises Palu tasakesti. „Meie armastame, meie tahame asutada perekonda, meie tahame...“

„Ole vait!“ kurjustas Rebane. „See on lollus, mis sa seal kõneled.“

„Nii?“ vastas Palu ükskõikselt ja kergitas üllatunult kulme. „Noh, siis meie ei armasta ja ei asuta ka perekonda... Andesta, et...“

„Ka see on lollus!“ seletas Rebane otsustavalt, kuid naeris ise sellejuures.

Lask — lühike ja järsk — tegi sellele jutujamajale lõpu. Rebane ja Palu hüppasid püsti ja tahtsid välja jooksta, kuid uksele tuli neile dr. Hauser vastu.

„Pole enam vaja välja minna,“ ütles ta kindlasti.

„Mis juhtus?“ küsis Rebane erutatult.

„Polnud teist teed,“ vastas dr. Hauser süngelt ja kurvalt. „Politseinikud leidsime ühest küünist. Üks neist oli haavatud, teine ainult kinni seotud. Vaevalt olid nad siia jõudnud, kui neile tungitud kallale ja võetud neilt nende mundrid...“

„Kuid lask, see lask?“ küsis Rebane.

„Kustas...“ ütles dr. Hauser hääletult. „Ta oli minu meestele tagant märkamatu juurde hiilinud ja tormas nuga käes ühele neist kallale. Ei jäänud midagi üle...“

„Surnud?“ küsis Rebane tasa.

„Jah, kuul tabas pähe,“ oli vastus.

33.

Kolm päeva hiljem. Rebane ja Palu olid üksi Rebase töötoas. See oli väike ruum vähese mööbli ja kolme suure aknaga. Mööblilik oli kaks lauda, kuus tooli ja hiiglasuur raamatu-riiul.

Palu istus akna all, talvapäikese paistel, ja luges ajalehte. Oma jalad oli ta asetanud toolile ja seljaga toetus ta mugavalt vastu aknalauda. Tema kõrval oli veel kolmas tool, kus peal asetses taldrik õunte ja pirnidega, kust ta aegajalt võttis ühe või teise ja nõnda igavat ajalehelugemist vidi lõbustas.

Koguni teisiti oli aga Rebane. Tema kõndis ruttu ja rahutult mööda tuba ringi ja heitis Palule vihaseid pilke. Ta nagu tahtis Palule midagi öelda, kuid loobus sellest ikka jälle ja jätkas mööda tuba kõndimist. See Rebase kummaline käitumine jättis aga ta sõbra Palu täiesti külmaks.

„Nüüd on mul sellest juba küllalt,“ pahvatas Rebane järsku. „Kas nimetad sa seda töötamiseks?“

Palu pani sõrme lehest loetud tüki järjele ja vaatas imestunult üles.

„Ei,“ ütles ta siis ja luges edasi.

Rebane ei osanud jälle muud paremat teha, kui hakkas taas edasi-tagasi kõndima.

Palu haigutas, luges edasi lehte, hammustas õuna ja haigutas siis uuesti.

„Sina võid kõige rahulikuma inimese enesest välja ajada,“ kirus Rebane. „Terve päeva pead sa ainult sööma, sööma ja ikka sööma!“

Palu keeras oma lehele teise külje ja vaatas Rebasele etteheitvalt näkku.

„Armas sõber,“ ütles ta siis laivalt. „Sa oled vist unustanud, et ma 48 tunni eest terve öö pidin nälgima. Nüüd pean ma puuduva tasa tegema.“ Ta vaikis hetke ja jätkas siis: „Peale selle ei saa mina sinna midagi parata, et sina oled nii halvast tujust.“

„Mul ei ole halb tuju!“ protesteeris Rebane ägedalt.

„Sul on halb tuju,“ ütles Palu rõhuga.

„Kurat, ma ütlen sulle, mul ei ole halb tuju,“ käratas Rebane uuesti.

Palu ohkäs.

„Tubli, sul ei ole halb tuju. Eksisin, sinu tuju on väga hea, koguni kadestamisväär.“

Rebane heitis vihasele käega.

„Ma tahaksin teada, mis pärast peaksin ma olema halvast tujust,“ küsis ta ähvardavalt.

(Järgneb.)

BERNHARD TREI.

NEONILLA

Ah! Seal üle jõe ja üle silla
sirelite puhmastikku maet,
katusega punasega kaet
suigub väike, sinivalge villa.
Unistab seal väike Neonilla
elutule äikestega laet —
noorusjampsimistest taga aet,
roosal ihul kleidikene lilla.

Ah! Sa magus, väike Neonilla
elutule äikestega laet,
noorusjampsimistest taga aet,
roosal ihul kleidikene lilla:
jätta väike sinivalge villa
sirelite puhmastikku maet,
katusega punasega kaet —
lähme üle jõe ja üle silla.

Uustulnuk

Kogu büroo personaal käänas ninad huvitatult ukse poole.

„Tere hommikut,“ ütles naerunäol sisseastuv noorherra, „kas siin on Koridoride Ohustamisseadeldiste Selts?“

„Jaa.“

„Kas võiksin kõneleda omanikuga?“

„Mis asjus?“

„Asun täna tööle siin. Olen uus —“

„— uus õpilane. Tean. Teid oodatakse,“ katkestas teda prokurist, „istuge seniks sinna toolile ja ärge segage.“

Noormees istus näidatud toolile.

Korruga seisis keegi õpilane ta seljataga ja patsutas talle heatahtlikult õlale.

„Laske teda toriseda — ärge tehke välja,“ seletas ta keksivalt, „tal pole ja muidu midagi öelda. Prokurist?! Meile ta juba ei imponeeri. Vana oleks ta ammu siit välja visanud, aga ta tunneb liiga palju ärisaladusi. Nagu meie siin ei teaks, kuidas vana oma tulused varjab ja et ta naisele ostetud kasukas ärivaamatutesse ärikulude all sisse on kandud!“

Blond masinapreili oli nende juurde astunud ja naeratas uustulnukale kutsuvalt vastu:

„Loodetavasti sobime hästi? Teie olete ju ikkagi üks peenem herra, volontäär, nõnda öelda; kui teil tahtmist on, siis lähen teiega koos välja pühapäeval. Kuid hoiduge sellest naissekretär Kulickest eemale. See kleepub alul igale mehele külge ja siis läheb peremehe juurde ja ajab nende kohta igasugu plära. Seletab, nagu oleks tal vanaga ka juba mingid suhted olnud. Tühi jutt kõik, vana ise rääkis mulle. Eile laskis oma juuksed värvida, kui kuulda sai, et meile uus äriosanik tuleb. Aga enne kui see Kulicke ta kätte saab, püüan mina ta oma võrku!“

Uustulnuk naeratas lahkelt ja oli sellisest avameelsest vastuvõtust vaimustatud. Vahepeal lähenes talle raamatupidaja.

„Lubage esitleda, Villi Vimmerer on mu nimi. Meie juures tunnete end varsti hästi. Eriti meie büroo-klubis.“

„Büroo-klubi?“ küsis noormees, „mis asi see on?“

„Minu leiutis! Büroo-klubi moodustus hüüdnäona all: Kui uksest väljub peremees, siis meil on alles pidu käes! Nii, et kui peremees selja käänab, siis kohe töö seisku! Kirjutusmasina all on grammofoon ja kui vana välja läheb, siis lööme tantsu lahti! Kolmapäeviti ja reedeti võib igaüks oma kallima kaasa tuua, siis vana läheb ärireisule. Kulicke laulab uusi lööklaule ja meie teeme ühe korraliku kaardipartii. Omavahel öeldud: kassapidaja kaotab

alati. Möödunud nädalal võitsin talt tervelt kuuskümmend marka.“

„On's tal nii suur palk, et võib omale sarnast nalja lubada?“

„Kus sellega,“ sosistas raamatupidaja, „ega's ta oma taskust maksa. Võit makstakse välja ärikassast ja meie kanname selle siis osadeviisi kassaraamatust läbi, nii postikulude, pakkimis-paberi ja teiste vähemate kulutuste all.“

„Vaata aga vaata! Mis siis prokurist selle kohta ütleb?“

„Mis tal ikka öelda? Ta mängib ju ise kaasa ja siis toob ta ikka vana kabinetist häid sigareid ja konjakit. Tal on nimelt võtmed.“

Korruga helises telefon.

„Pane kuuldetoru ära, Kurt,“ hüüdis masinapreili, kes uustulnuka põlvedel juba ennast sisse oli seadnud, „me ei lase ennast ometi näüd segada rumalaist äriasjust! Vaadake, noormees, seda olen mina siin sisse seadnud. Kui vana siin ei ole, siis võtame kuuldetoru lihtsalt maha. Siis võivad kunded tirstada nii palju kui soovivad, ühendust nad ei saa!“

Noormees langetas vapustatult pea.

„Siin on vast üks kena asjaajamine!“

„Eks ole?“

Sel hetkel andis õpilane akna juurest signaali: „Tähelepanu! Vana tuleb!“

Kõik ruttasid oma kohtadele ja tegid, nagu oleksid kibedasti ametis. Uks avanex. Peremees ilmus. Läks kohe uustulnuka juurde ja andis talle kätt.

„Vabandage, et lasin oodata teid,“ ütles ta.

Noormees kummardus viisakalt. Siis ütles peremees:

„Minu daamid ja härrad! Esitlen teile minu uue äriosaniku, kes täna meie ärisse astub ja minuga koos ettevõtet juhtima hakkab. Esimeses järjekorras allub temale personaali töökorraldus.“

Uus romaan

süüdmusterikas ja põnev, sisaldab seiklusi ja leegitsevat armastust, mille tõttu ta lugejatele kindlasti meeldib. See romaan on üks paremaid, mis senini olete lugenud.

Ühtlasi teatame, et „Romaani“ talituses on veel saadaval kõiki numbreid, mis ilmunud käesoleval aastal, ja neid võib saada üksikult kui ka tellides käesoleva aasta algusest. Tellimishinnad viimasel leheküljel.

Külas liigub kuulujutt, et kingsepp Schorschli on iludusvahend, rohi, mis teeb kõik ilusaks. Ta olla selle saanud ilmasõja ajal Itaalias vangis olles ühelt vanalt naiselt, kes käis vangele kaup müümas, — selle eest, et eidekese lagunenud kingad hästi ära parandas. Ta on ju tõesti tubli kingsepp, nii et kolme küla rahvas tema juurde jookseb. Ja nende paljude aastate jooksul, mis sõjast on möödunud, pole Schorschli veel kordagi oma iludusvahendit kellelegi annud. Küsis keegi temalt selle kohta midagi, siis kehtas ta õlgu ja ütles vastumeelselt: „Ah, mis...!“ Ja rohkem ei saanud keegi temalt midagi teada. Ta oli alati vaikne ja enesesesüvenenud olnud.

Magdalen, külavanema tütar, kes võis enesele nii mõndagi lubada, sest et ta isa oli rikas, meelitas kord Schorschli, ja siis veel see edev plika Leni, ja Stefferl; kuid sellest polnud mingit kasu, Schorschli ei annud iludusvahendit.

Ja jutt sellest salapärasest vahendist levis ikka rohkem, nii et kingsepp Schorschli ümber põimus terve legend — nagu salapärane udu.

Schorschli ei hooli neist kuulujutest, klopib, paikab, nõelub vanu ja uusi saapaid ja kogub raha, mis ohtralt tema kaukasse voolab. Ta ei käi ialgi tantsimas. On natuke iseäralik, tahab oma mõtteiga üks olla.

Kord viib ta hea sõber Sepp tema vägisi kaasa. „Sa ei vaja ju tantsida, kuid vaata kord seda Innsbruckist tulnud tüdrukut, kes on vana mäejuhi-Lena juures külas! Kingad on sellel tüdrukul! Toredad!“ Laksutab keelt. „Nooblimaid ei

suuda sa kujutledagi! Kas oskad sa selliseid kingi järele teha minu Annerli jaoks, et saaksin talle nimepäevaks kingida? Kuid täpselt samasugused peavad nad olema, kas kuuled?“

Schorschli sammub ka tantsuplatsile, ehk see teda küll sugugi ei rõõmusta; kuid äri on äri. Asus Sepaga just tantsupõranda kõrvale; et see põrand on kõrgemale ehitatud, siis asetseb ta just pealtvaatajate näo ees. Varsti tõmbas Sepp Schorschli: „Seal on see ilusate kingadega tüdruk, vaata!“ Schorschli vaatab ja näeb kahte ilusat väikest kinga, millised inimestele sellepärast silmatorkavalt mõjuvad, et neil on omapärane sakiline nahailustus ninal ja veerel. Inimesed lendavad ju ikka välimuse juurde nagu koid.

„See on ju vaid ilus kaunistus, mis sind meelitas, muidu on nad samasugused kingad nagu teisedki!“ kinnitas Schorschli.

Innsbrucki neiu näeb, et need kaks poissi teda nii tähelepanelikult silmitsevad, ja teeb tantsus veel paar hüpet enam, et rohkem meeldida. Ei või just ütelda, et see neiu oleks ilus; ta ei ole isegi mitte kena. Olgugi et hästi riietatud ja tal on ilusad juuksed. Kuid nagu võiks olla ilusam. Poisid ei kiipu just teda tantsima paluma. Neiu vaatab nii südamliselt ja õrnalt kingsepp Schorschlile, kuid see vaatab vaid neiu kingi ja sooviks nii meeeldi kord sellist kinga oma käes hoida ja teda lähemalt silmitseda. Ütleb ka oma sõbrale sama ja see soovitab: „Löö tüdrukule natuke külge ja laena siis natuke seks ajaks kinga.“

Schorschli kõhkleb, kuid Sepp sunnib. Ja tõesti kõnetas Schorschli neiu ühel tantsuvaheajal. Rääkisid inimesist ja ilmast. Ja et Innsbruck on suur linn ja et Viin olla veel suurem; kuid et inimesi ei või alati just uskuda, nad suurendavad nii mõndagi. Noh, ja neiu olla ilusad kingad. Neiu naeratas meelitatult. Kas ta võiks üht kinga lähemalt silmitseda, ta olla kingsepp — seletab ajalikult. Neiu häbeneb natuke, tõmbab siis kinga jalast, ulatab Schorschlile ja tõstab kingata jala seeliku alla. Schorschli vaatab kinga kaua ja hoolega. Nojaa, vabrikutöö, nagu neid tehakse linnas tuhandeid paare. Kuid sellist sakilist nahailustust võib ka tema teha, kui Sepp just tahab. Ulatab neiu kinga tagasi ja pöördub, et minna. Kuid esimese sammu juures meenub talle, et pole viisakas neiu nii üks jätta seisma, pöördub tüdruku poole ja keskustelev veel natukene aega. Neiu olekus on midagi armsat, seda peab ütlema. Ja naljatades küsib Schorschli, mis neiu sooviks kinga näitamise tasuks.

„Tantsida!“ ütleb tüdruk lihtsalt.

Kuid Schorschli ei oska tantsida ja see teeb ta kurvaks. Ta ütleb, et oli ilmasõjas tookord, kui oli paras aeg tantsu õppida, siis ei olnud ajad, mis lubasid lõbutseda, ja hiljem ei olevat ta sellele enam mõtelnud. Sattusid jutuhoogu. Schorschli sulab rääkides — ja neiu sulab ka. Mõlemad muutuvad punasemaks, ilusamaks, soojemaks, Nad meeldivad üksteisele. Tund hiljem kobab Schorschli arglikult neiu kääre järele. Neiu surub oma pehme kääre Schorschli pihku.

Neiu on tasane ja õrn, just selline, nagu Schorschli soovib. Ta ei räägi liig palju ja kuulatab tähelepanelikult, kui teine räägib.

Schorschli tahab teada, millal neiu Innsbrucki tagasi läheb. Oo, sellega ei olevat kiiret;

Lena-tädi nägevat teda nii meelsasti oma juures.

„See on tore!“ libiseb õnneliku Schorschli huulilt. — Nad vaatavad üksteisele, vaatavad siis ruttu kõrvale, vaatavad jälle üksteisele ja punastavad.

Terve nädal käib Schorschli õhtuti Leena-tädi aia juures: tüdruk seisab alati juba enne seal ja ootab. Nad ei räägi tavaliselt; Schorschli toetub aiale hoides neiu kätt oma käes. Vahetevahel soskitab vaid: „Sina!“

„Jah?“ Siis tugevam käepigistus ja jällegi vaikus. Nad mõistavad üksteist täiesti, nad ei vaja sõnu.

Külal levib jutt, et Schorschli käib Innsbrucki neiuga. Külipoisid ütlevad: „Tuhata tüline! See tüdruk läheb ju päev päevalt ilusamaks! Vaadake! Kas ta silmad enne hiilgasid nii väga! Ja põsed, need on õrnad ja roosad, just nagu see rõosa vatt, millesse on pakitud aastalaada sõrmused ja rinnanõelad.“

Ja poisid hakkavad Innsbrucki neiu järele jooksuma, olgu- gi et neiu neile ei vaata ja Schorschli eelistab.

Poisid pomisevad: „Aha! Schorschli andis sellele neiu iludusvahendit!“

Neiud kordavad seda vihast: „Vaadake, kui ilusaks see neiu on muutunud! Schorschli on talle vahendit annud! Annab ühele võhivõõrale, ja meile ta ei annud!“ Meelsasti viskaksid nad Schorschli aknasse mõne kivi.

Ka Innsbrucki neiu kõrvu ulatub iludusvahendit jutt. Nüüd istuvad neiu ja Schorschli juba Lena-tädi toas ja on avalikult kihlatud pruutpaar.

„Schorschli,“ küsib neiu, sest vana tädi on tugitoolis suikunud unele, „mis on selle iludusvahendiga? On see tõsi?“

„Iludusvahend?“ Schorschli naerab. „Ah, inimesed räägivad igasugust loba! Ükski sõna pole õige, kõik on vale! Itaaliast vangistusest tagasi tulles jutustas mu sõber Tonerl, kes

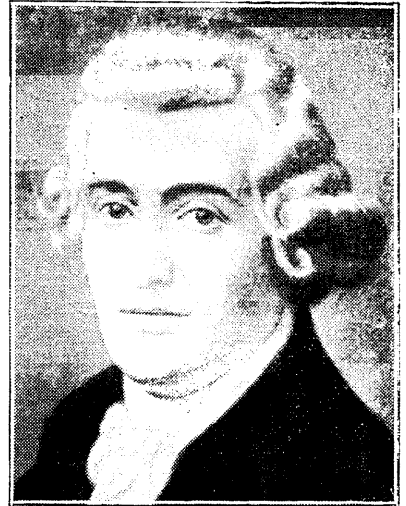
Franz-Joseph HAYDN

Franz Joseph Haydn sündis 1. apr. 1732 aastal Austria-Ungari piiriäär- ses külakeses Rohsaus. Tema lapse- põlv mõndus töö tähe all, sest juba kuueaastaselt hakkas ta kooris lau- ma ning sellega omale ülalpidamist teenima. Kaheksa aastasel kolis ta Viini, kus ta toomkapelmeistri Reu- teri kooris laulis ning ka esimese muusikalise hariduse sai. Pärast häi- lemurdmist pidi ta koorist lahkuma. Vanemad soovitasid tal vaimulikuks õppida, Reutter aga andis nõu, et ta end „sopraniseerida“ laseks! Haydni ei meelitanud kumbki ettepanek ja ta valis vaba kunstniku kutse. Siin tuli tal alul kibeda puudusega või- delda. Kindlamaks muutus ta elujärg peale selle, kui krahv Morzin ta oma kapelmeistriks nimetas.

Ent siin tabas kahekümnekaheksa- aastast õnnetus, et ta abiellus. Tema naise nimi oli küll üpris kõlav, ni- melt Marie Anna Aloysia Apollonia, kuid iseloom polnud sellel daamil suurem asi. Tema oli ükspuha, kas ta mees oli kunstnik või kingsepp. Oma mehe tööst polnud tal põrmugi arusaamist, seda näitab juba asjaolu, et ta tolle muusikatükkide käsikir- ju endale lokiide valmistamiseks kas-utas. Haydn õieti armastas oma naise nooremat õde, ent too läks kloost- risse — nii siis andis Haydn Maria Anna isa soovidele järele ja abiellus vanemaga.

Krahv Morzin laostus ning sellega pidi ta oma kapelli lahti laskma. Ent Haydn sai varsti kapelmeistri koha vürst Esterhazy juurde. Selles ametis töötas ta kuni 1790. aastani. Siis asus ta Viini 1400 kuldnalise pensioniga. Sel ajal oli Haydn juba kuulsus. Teda tunti hästi Pariisis, Berliinis ja isegi Londonis. Eriti vai- mustatud temast olid inglased. Nii järgneski Haydn Londoni muusika- sõprade kutsele ning sõitis sinna. 1792. aastal pööras ta kodumaale ta- gasi. Bonnisi tutvus ta noore Beetho- veniga, kes talle Viini järgnes ning tema juures õppima hakkas.

Paar aastat hiljem käis Haydn

Fr. J. HAYDN,
kelle surmast möödunud 125 a.

veel kord Londonis, kuid tuli sealt varsti tagasi, kuna vürst Esterhazy- noorem tema kapelmeistriks kutsus. Siin töötas Haydn oma surmatunni- ni. Ta suri 31. mail 1809.

Haydni tähtsus peitub reformides, mis ta lõi instrumentaalmuusikas. Tema orkestrikäsitus erines põhja- likult Bach'i ja Händeli omast. Nii võime teda moodsa sümfooniaorkest- ri loojaks lugeda. Seda au jagab ta oma noorema kaasaegse Mozartiga, kelle geenius Haydn põrmugi ei sa- lanud. Nii lausus ta Mozarti surma puhul: „Ta seisis minust palju kõr- gemal.“ Haydn on kirjutanud terve rea sümfooniaid, kvartette jne. Erili- se tähelepanu osaliseks said ta ora- tooriumid „Lunastaja seitse sõna rist- til“, „Loomine“ ja „Aastaajad“. Pea- le muu on ka Austria hümni „Ju- mal kaitse keiser Franzit“ tema loo- dud. Hiljem võtsid sakslased selle ka endi hümniks („Saksamaa on üle kõige“). Haydni muusika põhi- toon kaldub kergusele, sest ta oli täiesti omaaja laps. Ning ta ju elas lõbusal rokokoo ajajärgul!

oli alati naljahammas, selle loo iludusvahendist, et nende rohkem üles keerata. Ja nüüd, nii paljude aastate pärast, rää- givad veel ikka iludusvahendist ja soovivad teda osta! Las' nad räägivad, armsam! Mul pole mingit iludusvahendit ja sina ei vajaks ka seda!“

Ja kuna ta on kuulatanud, et Lena-tädi uni on küllalt raske,

suudleb oma pruuti armunult, ja veel kord, ja siis nii kaua, kuni neiu märku annab, et tä- di liigutab juba.

See on tõsi: Schorschli neiu ei vaja iludusvahendit; ta on ilusaks muutunud neil päevil. Kuid külatüdrukud, kes taht- sid Schorschliil seda rohtu, ei usuks ometi tõtt: et sügav ar- mastus on parim iludusvahend.

VOLDEMAR VENT

Kitsaroopalisel

Räägitakse, et välismaail, ma ei mäleta mis-suguste linnade vahel, sõidavad rongid 120 kilomeetrit tunnis.

Meil kah sõidavad. Mõned kilomeetrid tunnis. Muidugi ilusa ilmaga, eriti Tallinna ja Nõmme vahel ja kitsaroopalisel.

Mulle see suur õnnetus juhtuski, et pidin sõitma Pärnust Tallinna, üle Mõisaküla — kohtuasja pärast.

Hakkasin siis juba varakult tegema ettevalmistusi, ostsin kokku suuremal hulgal toidumoonna ja heinu märsitäie. Heinad ostsin muidugi vasikale, aga vasikas tuli mulle vastu tee peal, katkine nõõriräbal kaelas ja pere-meest juures ei olnud.

Panin siis ühel päeval hobuse ette, pere ronis kompsudega vankrisse, vasika sidusin kõiega redelite külge ja sõitsime Pärnu poole. Jõudsimme raudteejaama õigeaks ajaks. Jaam aga Pärnus on ilmatu uhke ühekordne puust hoone, elektergi sees ja puhvet, piletikassagi asub samas ja piletid saab täiesti vabalt, võtta kui palju ja kui kaugele tahad. Nii, et pileti sain kätte kerge vaevaga, aga vaat rongi ei pääse, ees sihuke tihe rahvamurd, et ise vast pääsed, aga eit leivakottidega ja vasikas nõõri otsas jäävad kinni tingimata.

— Tohoo kurja! mõtlesin, ei tea mis siin on lahti, kas on õige kuulutatud sõda või?

Sõeluvad edasi-tagasi juba noorevõitu inimesed — piimahabemed ja naisehakatised. Ja läbi nende vahelt ei pääse. Saad sammu edasi, jääd veel hullemini kinni kui enne, ja tõuklevad sindrinahad.

Ja nii me seal rahvamurrus sammusime, kuni konduktor hõikas — ärasõit! ja rong hakkas venima aeglaselt, nagu isane laiskelajas.

— Mis pagana ärasõit! karjun ja vehin konduktorile piletiga, ise loodan, et nüüd ehk tormavad poisid rongile, ja plikakeste vahelt murrann ma läbi kerge vaevaga — viimasesse vagunisse.

Aga ei tormanud kedagi, rong veeres minema peaaegu tühjalt, rahvamurd jäi endiseks, juurde tulid veel ähkides mõned hiljaksjääjad. Alles mõni aeg peale ärasõitu hakkasid kiiresti valguma — linna.

Kuulsin siis, et neil olevat kombeks jaamas jalutada siis, kui rong välja sõidab.

Mulle igatahes sellised kombesid ei meeldinud, istusin pingile, kogusin pere enese ümber ja hakkasin võtma kokku kahjusid. Leivapätsid olid litsunud laiaks, munadest oli jäänud vaid hele mälestis kotipõhja, ainult vasikal polnud muud viga, kui keegi oli sidunud talle saba külge sedeli. Sedelil aga oli kirjutatud:

„Liisi jalutas täna jaamas Kintsuvere Kutiga ja sõi kompvekke, Kutil enesel raha ei olnud laenasin talle sõbramehe poolest. Kutt on häbematu ja Liisi talle paras paariline.“ „Õnnetu hing“ seisis allkirja asemel sedeli nurgas.

Viskasin ära selle „Õnnetu hinge“ ja läksime ööbima tuttavate poole.

Teisel päeval tegime juba targemini, läksime jala järgmisse jaama. Siin oli rahvast palju hõredamalt, saime toidumoonna õnnelikult vagunisse, — aga mis häda! ei lasta vagunisse vasikaga.

— Meil, räägib konduktor, pole lubatud vedada loomi reisijate vagunis.

— No, küll on kõrd! Toidupoolist ei lubata kah enam ligi võtta, no ütelge, mida ma siis söön selle ilmatuma aja?

— Laske vasikas ära praadida, õpetab konduktor, aga elusaid loomi veame loomavagunis.

— Nii loll ma kah ei ole, ütlesin, mis viga mul teda Türi lähedal on ära tappa, siis on ta juba täiskasvanud mullikas ja liha saab mitu korda rohkem.

Aga ei lastud vagunisse, pidin uuesti jääma maha. Eit sõitis siiski minema, kuna valvas vagunis toidumoonna, aga ilma piletita.

Viimaks kolmandal päeval ostsin uue pileti ja toidumoonna ja pääsesin õnnelikult rongile, ainult vasika pidin andma loomavagunisse.

Vagunis oli juba hämar, istuda siiski nägi, ainult püsida ei suutnud kaua ühel kohal, pehmed roopad raputasid koledasti. Reisijaid oli vähepoole ja näod kõigil sellised, et pole näinud kuskil varemini. Hakkasin neid siiski uurima ajaviiteks.

Otse minu vastas istus vilajas eit ja kodus vihaselt sukka, tema kõrval laiutas ilmatu suur poisikolask, üleni kasvanud habemesse, piibuvars hammaste vahel. Oli veel teisigi eitesid, aga neid ei seletanud hästi pimeduses.

— Piletid ette näidata! kõlab äkki ametlik hääl pimedusest. Otsime kõik pileteid, eit lükkab oma vihaselt konduktorile otse nina ette.

— Aga teie pilet? Küsib konduktor poisi ees peatudes.

— Hõ-hõ-hõ! paljastab poiss kollaseid hambaid ja piilub kavalasti eide poole.

— Mis piletit ta teile peab näitama, ütleb eit ükskõikselt, kes see enne on näinud, et lapse käest tullakse piletit nõudma.

— Kus teil see laps on? müristab konduktor, mina nõuan piletit sellelt habemikult.

— Mis te kiusate lapsest, hädaldab eit, vaata, et hirmutate veel ära ja ajate nutma teise, ta mul sihuke haleda südamega.

— Mul ei ole aega naljatada! ütleb konduktor, või tuleb trahvi maksta.

— Oh, trahvi tuleb maksta! lööb eit käed puusadele, ma tahan näha, kuidas kuueaastaselt poisikeselt nõutakse trahvi.

— 36 aastane võib ta olla, mühatab konduktor, aga ma ütlesin juba, mul ei ole aega naljatada.

— Ma ei hakkagi teiega naljatama, sähvab eit, poiss! anna oma pass minu kätte. Noh, vaadake nüüd, siin seisab selge sõnaga kirjutatud — sündinud 29-mal veebruaril, kuidas ta võib 36 aastane olla, kui alles mõni päev tagasi pühitses oma kuendat sünnipäeva.

— Hõ-hõ-hõ-hõ! hirvatab poiss uuesti oma laia naeru ja hakkab toppima tubakat piipu.

— Noh, näete nüüd! ja eit heidab konduktorile pilgutäie sihukest halvaks panu, et tollel hakkasid vastutahtmist värisema põlved.

Ta ei teadnud nüüd isegi, kas lubada mehekolaskil sõita ilma pileti, või ajada välja vagunist. Olles korralik ametnik, leidis ta õige lahenduse selles, et andis vilega märku rongi peatamiseks ja kutsus nõupidamisele rongi meeskonna. Seal nad siis seisis kobaras meie akna lähedal, masinist ja kütja teiste hulgas vehkisid kätega ja vaidlesid, kuni masinist lõi käega ja ütles — teil, ma näen, läheb veel aega, mul on siin lähedal külas sugulased, lähen nende juurde õhtut sööma.

Ja läkski õhtut sööma. Rong aga seisab ja meie tukume, ainult eit liigutab vardaid vahetpidamata. Äkki ringutab poisikolask ja haigutab nii ime magusasti, et kõigil reisijail venivad suud sama laiaks haigutuseks.

Ainult eit kukub hädaldama.

— Pooleks murdis kurinahk sukavarda, no, kuidas ma veel edasi kujun, vaata kui toon metsast hagu ja annan sulle paraja koha peale!

Poiss vaikib hirmunult, eit aga viskab talle pooleni koetud suka ühes lõngakeraga põlvedele ja ütleb:

— Vaata, et sa midagi ei lase ära varastada, ma lähen toon kodust uue sukavarda.

Ja eit kukkuski sibama, nii et seeliku hõlmad lehvisid tuules, nagu takuriidest purjed.

Mina aga jäin magama. Kui ärkasin, oli väljas juba valge. Eit oli kadunud sukavarraste ja poisikolaskiga tükis, ei tea tänase päevani, kuhu nad jäid või mida nendega tehti. Jõudsiime parajasti Apja.

— Rong peatub siin teadmata aja; kuna Karksi piimamees pole veel kohale jõudnud, teatab konduktor.

Silusin käega riideid ja läksin jaama vett jooma. Vett aga ei olnud.

— Kes meie pool tikkab teiste nähes vett juua! arvas üks roopaseadja, keda peatasin.

Neelasin ianu alla ja läksin ooteruumi. Ooteruum on siingi täis kiilutud inimesi, seisavad kobaras ja vahivad piletikassa poole. Seal

aga seisab ilmatu suur, tüse mulk sama tüse-da naise kõrval ja pörutab nii, et ämbliku-võrgud laes värisuvad:

— Miä sii edimetse lassi pilet massab Allisteni?

— Meil selles rongis esimest klassi ei ole, võtke teise klassi pilet, seletab piletimüüja.

— Mes! edimest lassi ei ole! Kuuled, memm, siss jääb sõit katik, popsi korradi poig ostis kah teise klassi pileti, mina joba seandse nällarotiga üten lassin ei sõida!

— Miä sa nüüd piass jonmma, Märt, haliseb naine, meil ju pojat ristsed, äkki rahvas arvaj, et me raha puuduse perast es sõida.

— Ei, noh, rahapuudusest ärgu tulgu kõnema kennegi! pörutab mulk, lõön iga mehe tengelpungaga surnuss, kes seda ütelda julgep!

Võtab siis taskust tohutusuure rahakoti, sealt kümnekroonilise ja küsib:

— Pallu massab üts meisterahva pilet, aga kaege, et on edimetsen rean!

— Näete, võtan kohe esimese pileti sellest reast, ütleb piletimüüja.

— No, sedamoodi neh! ütleb mulk, las siis popsi sunniku poig istup pialegi miu seljataga. Aga seda mia ütlen, mia tagasi ei vaata, mingi rong tagurpidi Pabriku Siimu linalikku, mia ole siss kah viil kõige pial!

— Kas võtate raha tagasi? küsib piletimüüja alandlikult.

— Mes, keda sa narrid? Või arvad, et miul rohkem raha ei olegi, kui pean selle tagasi võtma. Las sii raha jääb siia ja kui mõni tuleb piletit tahtma, siss ütle, et mis ta tühipallas oma nällatse tengelpungaga kempleb, võtku pilet ja sõitku kaugele jõvvab, ütle, et Hurdapalu Märt võib sinusugutsid kümme rongitait kinni massa. Märt tõmbab korraks hinge ja nähes enese olevat endiselt kõikide tähelpanu objektiks, võtab kotist uue kümnekroonilise ja müristab:

— Pallu sii rovva pilet massap Allisteni? Temale andke teiste ritta, aga popsi sunniku poiast ettepoole.

— Ära sa vanamiis, seda raha enam kassasse jäta, sosistab naine.

Märt lööb üleolevalt käega ja astub eemale, jättes naise kassa juure sositama, seisab siis keset ooteruumi, ennast täis ja upsakas, nagu täissöönud ebajumal.

Oodates, kuni naine kassa juures omad asjad õiendanud, astub ta kõrgilt jaamaesi-sele teise klassi vaguni suunas.

Vagunid aga siin on väikesed, ukсед kitsakesed, naine ikka suure vaevaga mahub läbi, aga mulk, niikui astub jalapuule, nii see praksti pooleks, vagunisse pääsu ei maksa üldse kõnesse võtta.

— Mes korradi temp sii on! kāratab mulk

ja silub vihaseks habet, kas teil siin inimese vagunit ei olegi?

— Ei, teie jaoks parajat ei ole, ütleb konduktor, aga vast läheksite härjavagunisse, asub kohe rongi eesotsas.

— Ah, kohe eesotsas, pomiseb mulk, noh, kaeme perräl!

Ongi ees õnneks tühi härjavagun, ühisel jõul upitatakse mulk vagunisse ja konduktor vilistab ärasõitu. Kuuldub veel läbi rongi ähkimise, kuidas mulk sõnab — Noh, kohe teine asi sii härra vagun, istu nigu kuningas üksinda kupijongis!

Aga või see sõit nüüdki läks libedasti, tuli uut raskust juurde, aga oli ennegi tegemist, et rong edasi saada.

Liin aga Abja ja Halliste vahel käib vinkavõnka, käändub vahel paremale, vahel vasakule, vahel mäest üles, siis jälle alla. Oli valus kuulata, kuidas vedur, vaene, ähkis ja puhkis märke minnes, aga ei aidanud muud, kui tuli reisijail vagunist välja tulla ja tõugata rongi tagant. Kes siis aeglasem oli, see maha jäigi, sest mäest alla kihutas rong säärase kiirusega, et vedurigi pidi jääma vaguni rataste alla. Viimaks läks tee ühtlasemaks, kõrvalkõndijad pidid juba sörkima jooksu, et mitte jääda maha. Muidu, sõit Hallistesse ja sealt edasi Viljandini läks ilma takistusteta.

Viljandisse jõudsimel südaõõsel, nii et polnud võimalust näha, kui suureks mu vasikas oli kasvanud vahepeal. Kui ma ärkasin, oli päike jällegi suures kõrges, rong venis tigudega võidu ja vedur vilistas vahetpidamata. Reisijad olid kõik akende juures, sest tee tegi käänaku ja oli selgesti näha, mis sünnib eespool.

— Näe, isa, vasikas jookseb! kuulen kahekõnet kahe talumehe, isa ja poja, vahel.

— Jookseb jah, vastab isa õpetavalt.

— Ei tea, mis pärast ta jookseb? küsib poeg tüki aja pärast.

— Tola! kes siis raudteel käia tohib! vastab isa karmilt ja õpetavalt.

— Aga, ütle, isa, mis pärast ta nii aegamööda jookseb?

— Noh, ei taha rongi maha jätta.

— Aga mis pärast rong nii pikkamööda sõidab?

— Ei taha vasikale otsa ajada, kõlab vastus.

Tekib väike paus, siis küsib poeg uuesti:

— Ei tea, kaua ta sedaviisi jookseb?

— Mõh! vastab isa, kes on vahepeal tukastunud.

Minul aga käib kole aimdus läbi pea. Hüppan vagunist välja, jooksen rongi etteotsa, näen — ongi minu vasikas!

Jookseb teine suure hirmuga mööda liini, rongi meeskond vitsadega järele, püüavad teel kõrvale ajada minu toidumööda.

— Kes, pagan, ta välja laskis! hüüan mina

nutt kurgus ja jooksen kah teistega seltsis.

Kaua me nõnda jooksimel, ei tea, oli mitu koledasti pikka jaamavahet, ainult väsinud olime kohutavalt, veduri vilegi tuli nagu laul joomari kurgust.

Viimaks, pimeduse kätte jõudes, hüppas vasikas järsku liinilt kõrvale ja kadus metsa. Üks rongi meestest hüppas talle järele, vajus aga poolest saadik pehmesse soomutta. Mehe kiskusime välja, aga püksid saabastega jäidki sohu. Trööstisime küll, et ega need soos ei muutu, seisavad nagu uued, kuni hakatakse sedagi sood kuivatama. Selline jutt aga meest kuigi palju ei lohutanud.

Jõudes vagunisse, olin kõigist neist vintsustest niivõrd väsinud ja tülpunud, et viibisin poolunes kogu lõputu tee Tallinnani.

Ainult üks hele silmapilk on mulle, nagu läbi udu, jäänud meele.

Seisame jälle küsagil väikeses jaamas. Jälle on pime, konduktor on toonud küünlajupi igasse vagunisse, aga kihulaste tõttu viimased ei põle.

Sõitjaid on vagunis palju, ent kõik on väsinud, tukuvad vaikselt, või magavad norinal, nagu kellelgi on iseloomus. Vaguni aknad on lahti ja säält hoovab meiegi vagunisse värsket toominga ja kevade lõhna. Hakkab tibama kastele sarnanevat vihma ja äkki kuuleme, kuidas kusagil õige meie läheduses hakkab laskutama ööbik.

Vaikime kõik ja kuulatame, äkki ütleb üks maheda, maheda häälega:

— Ööbik laulab.

— R-r-r-r! kõlab vastuseks ühine norskamine.

— Ei tea, mis ta sinder nüüd vihmaga peaks laulma?

— R-r-r-r! kõlab vastuseks veelgi pikem norskamine.

— Aga hästi laulab, sunnik, ütleb mees ja jääb kah vaikseks. Tekib pikk vaikus, siis ütleb mees veel kord, nagu enesele:

— Sihukene vii ikka koju, anna leiba ette, las laulab!

Kas ta veel midagi rääkis, ei kuulnud, kui hommikul ärkasin, olime lõpuks Tallinna jõudnud.

Aga asi, mille pärast sõitsin välja, oli kohutis juba minu kahjuks lõpetatud. Lonkisin siis niisama paar päeva Tallinnas ringi, aga tagasi sõitsin omnibusega.

Jõudsin pärale nelja tunniga ja olin välja tulles sama värske kui sisse minnes.

Võib olla, mõni arvab, et ma liialdasin, et selliseid asju ei sünni enam meie raudteedel.

Võib olla. Mina ise pole kunagi sõitnud kitsaropalisel, seda juttu aga kuulsin mõne aasta eest ühelt vanamehelt, kelle poeg peab omnibuseühendust Tallinna ja Pärnu vahel. Võib olla, temal oli põhjust liialdada.

SIND olen otsinud

ANNE - MARIE - LANDU

1.

Läbi kalda pöökpuude kihutas õhtutuul — ta raputas tasase kohinaga nende sügiskirjusid lehti, krabistas kõrges pilliroos veepiirdel ja põgenes siis hääletult kaugusse libisevate paatide valgetesse purjedesse.

Ulla Kemp viskas pealligutusega laubalt blondloki, mille sinna oli puhunud vallatlev tuul. Noor tütarlaps lebas laisalt mugaval paadistmel.

„Minu paat!“ mõtles ta õnnelikuna. „Minu ja mu sõbranna Käthe Braunbergi ainuline omandus — kogu aasta pingutava kokkuhoiu tulemus!“

Ta ringutas heastmeelest ja sulges silmad, jobbnuna päiksest, õhust ja valgusest.

Hääled, halloohüüded, naer ja naljad katkestasid vaikuse. Hulk paate ligines. Neis olid Käthe Braunbergi ametivennad ja -õed Rodevaldti kaubamajast Eilenburgis.

Ulla Kemp oli ametis ühe autovabrikandi juures. Sõprus Käthe Braunbergiga oli teda toonud sellesse ringi.

Järsku muutus vaikseks, ning siis kõlas magus viis üle vee, mida õrnalt silitasid õhuvirvendused.

Ulla vaatas läbi poolavatud silmade üles sõbranna poole, kes seisis rooli juures.

„Uus „šlaager“, Käthe. Kuuled sa? „Sind olen otsinud.“

„Mu lemmiklaul,“ ütles Ulla tasa.

„Vaata ometi, Ulla!“ hüüdis Käthe ja osutas kaunile mootorpaadile, mis ligines kiirelt mõlema tütarlapse suunas. „Kas pole see Bob Iserloh? Oivaline näeb ta välja! Ja vaata ometi, milline särav naine on temaga!“

Ulla pidi, et näha mootorpaati, kummarduma sõbranna seljatagant üle paadiserva. Ta oli muu/unud surnukahvatuks. Ebaloomulikult suuril silmil vahtis ta sõitjaid mootorpaadis, mis järgmisel hetkel neist mööda välgatas.

Jah, see oli Bob! Tema Bob! Oli see võimalik? Ta süda jäi seisma. Nagu film, mis jookseb tohutult kiirusega, välkusid pildid mööda ta vaimusilma eest: Bobi armuavaldus... ta õrnused... ning Ulla ise! Mu Jumal, ta armastas noortmest! Ullal polnud ju üldse mingit teist mõtet, kui tema!

„Bob!“ sosistasid Ulla huuled täis valu ja heldimust.

Bobi pruunil näol kustus muretu naeratus. Ta tegi, nagu poleks ta üldse märganudki Ullat.

Mehaaniliselt vaatas Ulla üles naise poole. Elegantne suurilmadaam! Hetke nägi ta puna-

kollast juust... looritatuid tumedaid silmi... siis oli kõik mööda. Ulla oleks vandunud, et see oli silmapete, kuid seal ees kihutas ju ometi veel paat üle vee.

Sõbranna pöördus ümber.

„Mu Jumal, kallis, mis sul on?“

Ulla naeratas sunnitult.

„Ei midagi, Käthe.“ Äkki lisas ta juurde, vaevaga otsides sõnu: „Ütle, Käthe, usud sa, et tema — ma mõtlen, et Bob Iserloh — et need võivad olla ka seltskondlikud kohustused, mis teda sunnivad — ma mõtlen, et ta seda naist paadis — — —“

Käthe puhkes valjusti naerma.

„Mis rumalusi sa ajad, Ulla? Loomulikult evib mees tema seisukohaga seltskondlikke kohustusi! Oled sa armukade? Peab see siis alati olema kohe armastus?“

„See on tõsi,“ sosistas Ulla. — — —

Vahepeal kihutas mootorpaat Bob von Iserloh'i ja ilusa, elegantse proua Imogen Rodevaldtiga läbi sisiseva vee. Ajuti pühkis laine üle ahtriteki ja veepiisad lendasid proua Imogenile näkku.

„See, võib olla, on viimane paadisõit tänavu,“ ütles Bob von Iserloh, kes oli jälle unustanud vahejuhtumi Ulla Kempiga. „Kooos sinuga on ta saanud mulle ihaldatavamaks sündmuseks, Imogen!“

Imogen naeratas meelitatult ja pisut irooniliselt.

„Kui kaunis see on!“ ütles ta siis unistavalt. „On nii vaba, nii muretu!“

„Sa peaksid saama palju rohkem õhku, Imogen — peaksid sportima, sõitma autoga —“

„Ah, Tomil on ju nii vähe aega!“

„Tom! Su mees on täielikult sukeldunud oma ärihuvidesse! Kes oleks seda võinud mõelda varem! Tom oli uljamaid üliõpilasi Heidelbergis; ta oli valmis kõigele, ta oli lõbusaim seltsimees, millist teist vaevalt võib omale kujutleda. Ja nüüd? Kui õmatakse nii ilusat naist, siis peaks tunnistama ka kohustusi ta vastu!“

„Aga, Bob!“ proua Imogen naeris, aga see ei kõlanud just päris ausalt. „Jäta minu Tommy rahule! Praegu on just eriti halb aeg, tal on rohkem tegemist kui kunagi muudu. Aga see möödub pea!“

„Miski ei möödu!“ pomises Iserloh. Ja kui Imogen vaatas talle naeratades, tähendas ta vihastunult: „Kas mul pole õigus: sa tuled kuusid kestnud äraoleku järele Ameerikast tagasi, ja su mees ei leia isegi pühapäeval sinu jaoks aega. Konverentsid!“

Imogen pööras vaikides pea kõrvale. Mänglevalt laskis ta sõrmedel libiseda läbi vee. Ümber ta suu tuksles kibedalt.

Rob rooli juures silmitses teda uurivalt. „Mitte kurvastada, Imo — ma ei tahtnud sulle haiget teha! Ma peaksin ju õieti rõõmustama, et Thomast takistavad äriasjad olemast meiega. Sest seega oled sa vaid mulle, mulle ükski ja ainuliselt! Sa tead, kui õnnelikuks see teeb mind. Sest vaata, Imogen — sa oled mulle ikka veel armas — — —“

Nüüd naeris ta. „Juba jälle, Bob?“

„Mis tähendab: juba jälle?“ vastas Bob solvatult.

„No — jah — sulle meenub vahetevahel, et ma olin su noorusarmastus, ja seepärast tunneditki sa end kohustatud tulema tagasi selle armastuse juurde. Bob, vanapoiss, ära vaeva end: ma jään truuks Tommyle! Muide: kes oli too noor tütarlaps, keda sa tervitasid äsja?“

Bob von Iserloh askeldas intensiivselt roolirattaga. „Tüdruk? Sinu mehe ametnikke! Mütjanna kaubamajas!“

„Ja teine? Veetlev blondiin?“

Viivitades tuli vastus: „Ta sõbranna. Autovabrikant Ledereri naissekretär.“

Proua Imogen ei hoomanud noormehe hämmeldust. Ta nõjatus kaugele taha, pilk unistavalt üle vee. „Ära jää hiljaks tagasisõiduga, Bob. Peame olema õigel ajal Eilenburgis. Tommy ootab külalisi õhtusöögiks.“

Iserloh vaatas uurile ja pööras paadi suures kaares tagasi. Seistes roolirattal heitis ta lakkamatult pilke üles naisele, kes näis olevat unustanud ta juuresolu.

„Imogen!“

Naine keeras aeglaselt pea tema poole.

„Sa ei ole ju minult veel küsinudki, kas ma sinu äraolekul ka palju sinule olen mõelnud!“

Imogen sulges pooleldi silmad. „Ah, jäta ometi rumalused, Bob! Jutusta mulle parem, kas sa tõesti tahad minna Lõuna-Ameerikasse, nagu oled kavatsenud!“

„Kas see nüüd just on Lõuna-Ameerika, seda ma ei tea! Igal juhul tahan välja — päris võõraile maile, kus on palmid ja igavesti särav taevas!“

Imogen naeris. „On sind siis haaranud igatsus kauguste järele? Ah — jaa, ma unustasin: sa olid ju varem suur maailmahulkur.“

„Seikleja, tahad sa öelda. Jah, Imogen, ma ei kesta enam kaua seda kitsust siin. Ma igatsen jälle vaheldust, pikki meresõite ja kardetavaid seiklusi.“

„Kui sind siin nii kuulata, su suuri jutte, siis peaks küll arvama, milliseid imesid ja hädadohte sa oled mehiselt üle elanud!“

„Armas Imogen!“ hüüdis Bob roolirattalt.

Imogen ei kuulnud seda. Paat libises lähedal piki kallast. Leinapajud rippusid üle vee,

lained kohisesid käilas, mootor tampis kui noor hobune. Järsku jäi ta vait.

„Mis on lahti?“ küsis Imogen, kui unest ärgates.

„Tule, pea kord õige rooli, Imogen! Mootor ei tööta. Ma vaatan järele. Võib olla on mõni viga väljalaskeventiilis.“

Imogen žongleeris rooli juurde. Bob andis ratta tema kätte. Mõned sekundid seisis nad kõrvuti paadis, mis — ikka aeglasemalt — aeglasemalt libises edasi senise liikumise hoo- ga. Sel hetkel, kui Imogen pidas rooli, kummardus Bob von Iserloh sügavale naise poole alla. Ta nägu oli tihedalt naise näo ligi, ta hallides silmades leegitses palavalt.

Bob pani oma kää ümber Imogeni õla ja tahtis teda tõmmata ligi.

Aga juba oli naine võtnud käed roolirattalt. Sügavalt solvunud, taandus ta sammu ja mõõtis meest uhkelt. „Sa unustasid end, Bob — ning üleolevalt, nagu punastunud ärritusest, käskis ta: „Sõida edasi! Ma näen läbi su triki. Sõida edasi kuuled sa? Maandumispaigale!“

Löödult asus Bob oma kohale roolirattal. Äkki mürises mootor jälle, kihutas edasi peadpööritava hooga.

Imogen ei rääkinud ühtegi sõna. Ta vaatas Bobist mööda, huuled surutud kõvasti vastamisi. Ikka oli ta nägu veel kastetud hereda punaga.

„Nagu oleksin ma mõni väike tütarlaps,“ ütles ta lõpuks ärritatult. „Ja sina tahad olla minu mehe sõber! Noorusarmastus siin — noorusarmastus seal — — — ma pidin valima sinu ja Thomase vahel, ma armastan Thomast, seda peaksid sa respekteerima!“

„Aga, Imogen — ma palun sind — — ära võta seda nii raskesti! Andesta mulle, Imogen — ja unusta! Ma olen kergemeelne lont- rus, ma kaotasin hetkeks pea. Sa oled liiga ilus, Imogen, ja ikka, kui ma sind näen, tunnen ma, et sa oled mulle armas —“

„Mitte sõnagi enam sellest!“ keelas naine valjult.

„Ma luban sulle, Imogen, sa ei kuule sellest enam üialgi! Aga ole sina ka armas ja ära pea viha! Palun, Imogen — lase olla meie vahel, nagu oli varem.“

Nüüd naeratas naine jälle. „Hea küll, Bob — seekord veel andestan sulle.“

Imogen oli harjunud sellega, et mehed kaotasid pea, kui nad teda kohtasid. See meelitas teda, et tema šarm ja ilu evisid nii suurt võimu tugevama soo üle. —

2.

Käthe Braunsberg oli vahepeal juhtinud oma väikse paadi kaldalähedusse. Ta uuris silmadega ümbrust. Ulla Kemp jälgis sõbranna pilku. Seal üleval kaldal ääres seisis klubi „Nädalalõpu“ väike kena paadimaja. Selle klubi

liikmed olid nad mõlemad ja ka nende sõbrad lähedalasuvais purjepaades.

„Sinu vend ei näi siiski tulevat, Käthe,“ ütles Ulla.

Sõbranna keeras tema poole oma kitsa, õrna, suurte pruunide lapsesilmadega näokese. „Väga võimalik, et Londoni lennuk jäi täna hiljaks,“ vastas ta pettunult. „Ema lubas mulle kindlasti tema siia saata kohe pärast päralejõudmist.“

„Lennukis tuleb ta?“ küsis Ulla imestunult.

„Jah! Londonist! Ta šeff tuleb samuti täna Inglismaalt tagasi. Ta oli nõudnud, et ka Rolf kasutaks ühiselt temaga lennukit.“

Samal hetkel ilmus keegi noormees metsateele, mis suundus maandumissillale.

Käthe tõusis üles ja pingutas silmi. Siis tõukas ta välja heleda juubeldushõiske. „Seal ta on, Ulla!“ Ja taskurätiku välja tõmmanud, lehvitas ta sellega kõrgel õhus. „Rolf! Rolf! Hallo!“

Käthe sööstis õnnest säravana kohe vennale vastu. Naeratades vaatas Ulla talle järele. Siis sidus ta paadimehe abiga oma purjeka kaldale, võttis proviandikorvi, vaiba ja padja ning läks paadimajja.

Ka ametivennad ja -õed olid tulnud vahepeal maale. Oli ruttamist edasi ja tagasi, naeru ja hõisatusi, pruunikspõlenud käte magusaid ringutusi.

Sees, väikeses ruumis, mida klubi naisliikmed kasutasid ümberrõivastamiseks ja millele nad olid annud uhke nime „Daamide salong“, vahetas Ulla oma praktilise spordikostüümi sileda, helesinisest siidist suvekleidiga, tõmbas kammiga läbi blondlokkide, võttis käsitasku ja kübara kätte ja läks välja.

Aeglaselt sammus ta üle muru maandumissillale, kus ta seismas nägi Käthet oma vennaga. Oli juba hilja, ta pidi manitsema neid tõttamisele.

Käthe lendas talle särades vastu. „Tule, Ulla — mu vend peab ometi lõpuks tutvuma sinuga! Ma olen talle juba nii palju jutustanud sinust!“

Ulla ulatas noormehel sõbralikult käe. Varjamatu imetlus sätendas viimase silmis. Ulla punastus kergelt, kuigi ta oli harjunud, et igalpool, kuhu ta vaid ilmus, tasuti tema ilu imetlusega.

Sest Ulla Kemp oli silmatorkavalt ilus tütarlaps. Pisut üle keskmise kasvu, oivalise rühiga, blond ja sinisilmne, kuid mitte mingi standartnagu.

Ulla vahetas paar sõbralikku sõna Rolf Braunsbergiga, kuni tulid juurde juba ka sõbrad. Käthe esitles neile uhkusega oma venda.

„Meie juba tunneme üksteist,“ ütles „Väike Otti“ kocketse silmapilgutusega. „Mäletate veel — spordisõprade ühisballil — vähe aega enne teie ärasõitu Inglismaale?“

Rolf kummardas viisakalt. „Muidugi mäletan ma, mu preili!“ Aga kohe pöördus ta jälle Ulla Kemp'i poole, kes sundis kojuminekule. Käthe oli haaranud oma sõbranna käealt, ta vend sammus teisel pool Ulla kõrval — Otti Hannemanni ilmseks meelepahaks, kes oleks tahtnud meeleldi olla Ulla asemel.

Vähe aega kõndisid nad vaikides läbi hämara metsa raudteejaama suunas. Rolf jutustas Ulla soovil Londonist, oma muijetest kaheaastase viibimise puhul Inglismaa pealinnas.

Sellal kui mees rääkis, silmitses noor tütarlaps teda vargsi kõrvalt.

„Teid peaks kadestama,“ ütles ta naerata-des. „Londonit tundma õppida, — see on mu ammu aegne soov — üldse: reisida, et näha maailma ilu!“

„Kas teie pole saanud kaugemale välja meie kodulinnast, armuline preili?“

Rolfi õde võttis oma sõbranna asemal sõna: „Kuhu sa lähed oma mõtetega, Rolf? Ulla oli ju kord kogu aasta Shveitsis!“

„Jah,“ noogutas Ulla, ning tänulik naeratus libises üle ta huulte. Minu vanemad panid mu ühte Genfi pansiooni — minu kasvatusel täiendamise ja põhjaliku prantsuse keele äraõppimise otstarbel. — Muide,“ lisas ta vähese järelemõtlemise järele, „teie rääkisite äsja sellest, et teie kaks aastat olite tegev ühe Eilenburgi panga Londoni harukontoris, kust teie nüüd olete tagasi kutsutud keskpanga juurde — tohin ma küsida, milline pank see on?“

„Mellenhagen & Co. — — —“

Noor tütarlaps jäi tahtmatult seisma. „Mellenhageni pank? Seal on ju ka mu isa ametis!“

„Teie isa? — Ah,“ hüüdis Rolf üllatunult, „et teie nimi mulle kohe pähe ei tulnud — loomulikult, vana Kemp — meie kauaaegne raamatupidaja —“

„Homme pühitseb ta oma 25-aastast teenistustasujuubelit —“ viskas Ulla uhkelt vahele.

„Ei, kuidas see mind rõõmustab!“ Rolf ei suutnud rahuneda. „Niisiis härra Kemp, meie härra Kemp — see on teie isa! Seda ei teadma ju sugugi! Aga selles on mu õde süüdi! Ma austan teie isa väga! Väga oivaline vana-härra!“

„Jah, ta on väga armas — ka mu ema on haruldaselt hea naine. Mõlemad hellitavad mind ainukest, karistusväärsest!“

Rolfi silmad hindasid tütarlast põgusal pilgul. Kui kerge on seda mõista, mõtles ta.

Viimaks jõuti jaamahoone ette. Kiirrong, mida nad pidid kasutama tunniseks kojusõiduks Eilenburgi, oli juba kauguses nähtav.

Kiiruga lunastati sõidupiletid. Hingetult tuli väike seltskond perroonile. Samas kihutas ka rong mürisedes katuse alla.

Jaamakorrapidaja kiirustas: „Üks minut peatust! Kiiresti peale minna, palun!“

Ärritatult jooksid nad piki vaguneid.

„Siin — “ hüüdis väike Otti, „kolmas klass! Ruttu! Ruttu!“

Juba sulges konduktor uksi.

Otti karjatas, sõbrannad tõttasid temale järele vagunisse.

Rolf, Ulla ja Käthe olid viimased.

„Palun kiirustada!“ hüüdis konduktor. „Meie sõidame kohe ära!“

Kiiresti otsustanud, tõmbas Rolf Braunschberg lahti kõrvalseisva esimese klassi vaguni ukse, tõukas Ulla ja õe sisse ja hüppas ise järele. Siis kõlas juba ka ärasõidusignaali, rattad hakkasid liikuma.

Mõlemad tütarlapsed nõjatusid hetkeks hinge tõmmates kupee seina vastu. Siis jooksis Käthe üle ühendusplatvormi teise vagunisse, kust kõlasid ülejäänud seltskonna rõõmsad ja ärevad hääled. Ulla tahtis talle järgneda, pööras aga ometi tahtmatult veel kord ümber — ning seisatas järsku kui kohalékasvanu.

Seal üleval, esimese klassi vaguni vahikäikus, seal seisis ometi — see oli ometi Bob, kes hetkel, mil Ulla teda nägi, pööras akna juurest naeratades kupee suunas ja kadus sinna...

„Vabandage mind hetkeks, härra Braunschberg,“ kogeles Ulla rutuga. „Ma tulen kohe jälle...“ Juba tõttas ta läbi vankuva vaguni, ning peatus järsku kupee ukse ees, mis oli üks viimaseid. Siin see oli — sellesse kupeesse läks Bob.

Ulla seisis hetke rõõmsas ärevuses. Käed surutud klappivale südamele, naeratas ta oma ette säravalt silmil. Ta tahtis noortmeest üllatada — täitsa äkki tema ette astuda.

Ja siis astus ta kiire sammu edasi, vaatas naerdes, õnnelikult, naljasõna huultel, läbi klaaside kupeesse — — — ja tundis korraka, kuidas lõikav valu tuksatas läbi südame, kuidas kangestusid liikmed, muutusid jääkülmaks piiritust üllatusest.

Sest kupees istus tõesti tema: Bob! Bob von Iserloh! — Pabeross käes, nõjatus ta punasel polstril — ning vaatas õrna naeratusega — oh, kuidas küll Ulla tundis seda naeratust! — selle naise poole üles, kes seisis ta ligi, — vaevalt keskmist kasvu, lapselikult ahata naine helepruunis sportmantlis — — —

Ulla ei olnud end petnud! See oli sama naine, kes oli istunud Bobi juures mootorpaadis! Sama naine!

Ta painutas just punakasblondi pead sügavale üle avatud kohvri, mille oli pannud istmele ja milles ta näis rutuga midagi otsivat. Ning seda hetket kasutas Bob von Iserloh, et teda ruttu ja salaja suudelda juustele — Bob, tema Bob — — ta suudles üht teist naist — — —

Võimetult seisis Ulla seal, ta silmad olid kaotanud igasuguse läike, ta silitas üle oma

lauba, ta ei suutnud mõista, et see polnud mingi unelm — see, seal ta ees...

„Bob!“ kogeles ta. „Bob! Bob! Bob!“

Nagu oleks noormees teda kuulnud, pööras ta samal momendil oma näo koridori suunas — ta teravad rassilised näojooned kangestusid, kui ta silmas seal väljas noort tütarlast — kindlusetult, nõutult eksles ta pilk Ullalt naisele, kes midagi aimamatult ikka veel otsis kohvrilt.

Siis tõmbas Bob ruttu ukse lahti, astus vahikäiku ja tõukas innukalt ukse enda taga kinni.

„Ulla — sina?“ Ta silmad vilkuskid ebakindlalt, nad ei reetnud täna midagi, ka mitte rõõmu ega heldimust seepärast, et Ulla oli siin, ja kui ta kõneles, vaatas ta ikka jälle pelglikult kupeesse, nagu kartes, et naine seal sees võiks muutuda tähelepanelikuks — — —

Ulla märkas seda. Leegitsevas kibeduses astus ta mehele päris ligi ja ütles ärritunult: „Bob — mis oled sa teinud? Kuidas võisid sa, Bob? Ma nägin, kui sa teda suudlesid, seda naist, seda võõrast — ei, ära ütle midagi, ma nägin seda!“

„Aga, Ulla — ära õle ometi nii lapsik!“

„Jah, kas sa ei mõista, Bob? Sa räägid mulle armastusest, kiindumusest — ja suudled teist! Mul on õigus teada, kes ta on — mis ta sulle on!“ Ulla ei suutnud enam taltsutada oma valu, oma pettumust, pisarad tulid talle silmi. „Oh, Bob — kuidas on see kõik võimalik? Mis olen ma sulle siis — mina, kes ma sind üle kõige armastan — kuidas võisid sa mulle seda teha?“

Enne kui Bob sai vastata, avanes tema taga kupee uks. Kannatamatu naisehääli kõlas: „Bob — dear my — mis teed sa seal väljas?“ „Siis — Ulla sundis end vägivaldselt enesevalitsemisele, ta ei tahtnud näidata oma valu sellele võõrale — siis ilmus naine ukse vahele. Nüüd alles nägi Ulla, kui veetlev oli see pikantne, kitsas nägu punakate juuste palistuses.

Imestunult liigutas noor naine kulme, kui ta hoomas Iserlohi kõrval noort tütarlast, ja tõstis oma pea küsiva ilmega tumedais silmis.

Bobi kindlusetus kasvas, ta tegi nimetu liigutuse kätega ja ütles esitledes: „Preili Kemp, autovabrikant Ledereri naissekretär, kelle autoga ma sõidan võiduajamistel — — —“

Võõras noogutas ükskõikselt ja silmitses Ullat upsakalt ja ebadiskreetselt.

Noor tütarlaps astus tahtmatult sammu tagasi. Võõras viskas vahetevahel sekka mõne sõna murtud ingliskeelega segamini. Siis naeratas ta Ullale kui jumalagajatuks ja ütles, pöördudes Bobi poole: „Sa aitasid siis mul jälle kohvri võrku panna, jah?“ ning kadus kupeesse, ust enda järele kinni tõmmates.

Ulla seisis kahvatu tukslevate huultega. „Nüüd seleta mulle, mis see tähendab,“ ütles

ta toonitult. Ja kui mees kohe ei vastanud, karjus ta peaaegu, oma solvatud uhkustundest, oma taltsutamatus valust, alanduse ja selle tunni mõistmatu julmuse pärast: „Kuuled sa, Bob — ma nõuan sinult seletust — mul on õigus tõe teada — mul — —“

„Oled sa hull?“ sisistas mees talle vastu. Ta pea vaatas ringi — jumal tänatud, kedagi pole näha, keegi pole pealt kuulanud. Ta pöördus jälle Ulla poole — ta silmad reetsid paha-meelt ja viha. „Tahad sa iga hinna eest teha skandaali? Käitub nii mõni daam?“

Ulla vajus kokku. Ta silmad lõõmasid põlgust mehele näkku.

„Ei — daam käitub nii nagu too teine seal sees — ütles ta kibedusega.

Mees taltsutas ilmselt oma viha. „Võta ometi mõistus pähe, tüdruk — kuidas võidakse ometi nii end unustada — selle tühise asja pärast — —“

„Tühine asi —“ ümises Ulla arusaamatult.

„Loomulikult on see nii! Täiesti süütu asjajolu! Aga sa oled umbusklik, armukadedus teeb sird pimedaks — — —“

„See ei ole siis tõsi? Sa ei suudelnud teda?“

Ebamugav ilme libises üle mehe näo.

„Mu Jumal, laps — sa teed elu tõesti raskeks!“ Ta püüdis Ullat ümbertujustada õrnusega. Mõlemate kätega haaras ta tütarlapse ja tõmbas enda ligi. „Sa tead, Ulla, et ma ainult sind armastan — kui sageli olen ma seda sulle öelnud — mu tüdruk, mu ilus — —“

„Lase mind lahti!“ ütles Ulla tagasihoitud ärritusega. „Ära puutu mind! Ma pole kellegi väike tüdruk, kellega sa võid mängida oma lõbuks! Sa olid mulle armas, Bob — väga, väga armas —“ ta silmad täitusid vastu tahtmist pisaratega — „aga ma ei lase end häbisitada! Mine jälle sisse selle naise juurde — suudle teda jälle — ma ei tule enam sulle teele ette. Meie vahel on kõik selge. Ja nüüd lase mind vabaks, kuuled sa?“

Aga mees ei annud järele, ta käed hoidsid teda kui raudsete klambritega. Ärritusest tõusis veri Ulla põskedesse, metsikult haamerdas ta oma rusikatega mehe rinnal: „Lahti lasta! Otsekohe lahti lasta!“

Seal juhtus midagi ootamatut. Üleval koridori lõpus ilmus korraga Rolf Braunsberg. Ta ehmus. Kiirete sammudega oli ta Ulla kõrval, andis Iserlohile osava tõuke ja vabastas tütarlapse ta käte vahelt.

Ullatusest keeletu, otsis Bob von Iserloh alul asjatult sõnu. Siis müristas ta Braunsbergile vihast leegitsevate silmadega: „Härra, mis te mõtlete? Mis segate end minu asjadesse?“

Rolf Braunsberg vaatas talle rahulikult ja vastas külmalt: „Ma pidasin oma kohuseks kaitsta daami liigselt pealetükkiva tülitamise vastu. Muide, ma ei tunne sugugi tarvidust teie-

ga jutlemiseks. Tulge, armuline preili — lähme teie sõprade juurde!“

Häiritult, võimetu selgeks mõtlemiseks, läks Ulla Kemp mehe ees üle koridori. Ta ei vaadanud enam tagasi Bobile, kes seisis tummas vihas metsikult pingutatud rusikatega ja vahtis neile järele.

Alles siis kui nad olid vagunite vaheplatvormil, pöördus Ulla Rolfi poole: „Teie ei oleks pidanud seda tegema, härra Braunsberg,“ ütles ta toonitult, „see härra, Bob von Iserloh, oli minu kihlatu — — —“

Rolf oli kõige piinlikumalt puudutatud. Ta harjumuslik enesekindlus jättis teda täielikult, ta kogeles masendatult: „Mu Jumal, armuline preili — mis olen ma küll teinud — mul polnud mingit aimdust — ma uskusin, et too oli võõras — ma ei teadnud, et ta oli teie kihlatu — — —“

„Täiesti õieti, ta oli seda,“ katkestas Ulla tasa. „Ma ei tee teile ka mingeid etteheiteid, härra Braunsberg. Teie mõtlesite seda hästi, ma tean seda. — Nüüd on ju ometi kõigel lõpp,“ lisas ta veel tasemini, nagu endamisi, juurde — „kõigel, kõigel on lõpp — usul, armastusel, usaldusel — — —“

„Armuline preili — ma ei või näha, et teie olete nii kurb. Ma palun teid, võtke end kokku — olge tugev! Ma ei tea, mis on juhtunud — ma sooviksin vaid, et võiksin teid aidata — — —“

Üleval sõprade juures kohati neid rõõmsa hallooga. Ainult Otti Hannemann suunas oma uudistavad rahutud silmad väljakutsuvalt neile ja ütles teravalt: „Noh, lased sa end ometi jälle siia alla tagasi tuua meie viletsasse kolmandasse, printsess Ulla? Näis sul ju nii hästi meeldivat seal üleval esimeses klassis, et meie pidime su äratoomiseks saatma sinna härra Braunsbergi!“

Ulla ei vastanud midagi. Aga Rolf Braunsberg karistas kõnelejat sellise etteheitva pilguga, et viimane ehmunult vaikis ja siis solvununa vaatas välja aknast, pilkav naeratus mingitud huultel.

Käthe aga, kellele otsekohe torkasid silma Ulla nutetud silmad ja häiritud olek, vaatas küsivalt vennale ning tegi siis sõbrannale end kõrvalre ruumi. Vaikides sõideti ülejäänud teesoosa Eilenburgi.

Filenburgis lahkuti. Kui Ulla sõitis üksinda tänavraudteel koju poole, tahtis teda uuesti vallutada ta elu esimese suure pettumuse valu.

Kuni tänaseni rippus ta kõige oma südame soojusega selle ilusa, armastusväärse, pisut pealiskaudse mehe küljes, kelle isikuline šarm oli ületamatu. Ulla oli nõustunud vasturääkimata tema soovile hoida esialgu kihlus saladuses, ning ta polnud iialgi olnud nii õnnelik, kui selle saljase kihluse kuudel.

Ja selline oli nüüd siis lõpp!

Asjatult püüdis Ulla leida seletust Bobi käitumisele. Aga ei olnudki mingit vabandust: Bob oli teda reetnud, ta armastas teist — kõigel pidi olema lõpp!

3.

Järgmisel hommikul ilmus ta täpselt nagu ikka autovabriku kontori.

„Šeff on juba siin,“ teatas jooksupoiss, avades teenistusvalmilt Ulla toa ukse.

Ulla pani kübara kiiresti ära, korraldas paari võttega juuksed ja läks kirjutuslaua juurde.

Veerandtunni pärast klõbistas ta juba oma kirjutusmasinal. Suur kiri ühele Berliini autoärile, mille Ledetrer oli dikteerinud laupäeval vähe enne äritundide lõppu, pidi veel täna ennelõunat ära saadetama.

Telefoni kõlin üleval raamatupidaja toas äratas teda mõtisklusist.

Tal polnud ju aega rippuda oma mõtete küljes, ta pidi töötama, pidi tõttama, et õigel ajal valmis saada kirjaga.

Uks naabertuppa avanes, raamatupidaja Kühn ilmus lävele. Sulepea peos, prillid laubale tõugatud, astus ta puubarjääri juurde, mis jagas Ulla toa kaheks osaks: eranaisssekretäri riigiks ja mingiks erilaadseks ooteruumiks vabrikandi eelistatud külaliste.

„On kedagi šefi juures?“ küsis Kühn oma ebameeldival, pisut käriseval häälel.

Ulla vaatas ruttu üles. „Ma usun, härra Lederer on üksi oma kontoris,“ vastas ta ja kirjutas kohe jälle edasi. Ta ei võinud seda Kühni kannatada — see oli pedantne, ikka halvastitustatud, iriseja, umbes viiekümneaastane mees, kes — sest et ta oli juba ligilähedele kakskümmend aastat vabrikus ametis — pida end õigustatuks kritiseedra igatihte ja kõiges, mis tegid teised ametnikud.

Ulla imestuseks ei läinud ta nüüd härra Ledereri juurde, vaid jäi seisma sinna, mõlemad käevarred hallides käistes toetatud puubarjäärile.

„Olete aga eila ilusasti käitunud, preili Kemp —“ algas ta mõrudal toonil. „Teie pärast oli tõeline skandaal — peen, väga peen, seda peab ütleva!“

Ulla tõstis ärritatult pea. „Ma ei tea, millele teie sihite, härra — Kühn,“ ütles ta välkuvail silmil. „Muide, teil pole mingit õigust minuga tarvitada sellist tooni.“

„Teil ei tarvitse teeselda, preili Kemp — teie teate väga hästi, millest ma mõtlen: eilsest afäärist rongis! Kuulmatu,“ jätkas ta inustatult edasi, „kuidas käituvad tänapäeva noored daamid! Viskuvad meestele otsekohe kaela!“

„Härra Kühn, pean teid paluma — mitte sõnagi enam sellest rohkem!“ Ullal oli vaeva end valitseda. „Need on minu erasjad, mis absoluutselt ei puutu teisse!“

„So, so — mis ei puutu minusse! Ja firma renomee? Kas ei tohi ma ka seda puudutada? Mis peaks küll nii suursugune härra kui Bob von Iserloh mõtlema, kui härra Ledereri naissekretär teeb sellised stseene! See on ju häbiväärt, ütlen ma — häbiväärt!“

„Härra Kühn — — —“

„Ei ma pean lõpuks selle kord välja ütleva, mis mulle juba ammu on pinnaks silmas! Mulle ja kõigile, kes nii mõtlevad, kui mina! Teie vaba käitumine, teie väljakutsuv suhtumine härra von Iserlohi vastu on mulle küllalt sageli torganud silma!“

Ulla oli üles hüpanud. Kas ei pea siis juba lõppema alandused Bob von Iserlohi pärast?

Ta astus tihedalt vanahärra ligi ja laskus oma ohjeldamatus ärrituses teravasse sõnavahetusse, mis aga äratas tähelepanu — sest järsku avanes kõrvaltoa uks. Šeff, härra Lederer seisis lävel.

„Mis sünnitab sün?“ küsis ta imestades.

Kühn sööstis tema poole, lendlevate kuuesiludega, käed, ikka veel klammerdanud ümber sulepea, liikusid tuksleva ärrituse vimmas.

„Preili Kemp unustas end sellistesse väljendustesse,“ karjus ta kärisevalt, „mida ei kesta minu au, härra Lederer. Mina olen vana mees, mina teenin firmat peaaegu kakskümmend aastat — keegi ei saa mulle midagi ette heita!“

Lederer tegi käega keelava liigutuse. „Preili Kemp ja härra Kühn — palun, järgnege mulle mu eratuppa,“ ning seiratud teiste uudishimulikest, huvitatud pilkudest lahkus ta Ulla ja raamatupidajaga toast.

Järgnes vähehuvitav seletuseandmine. Ja kuigi Lederer hindas eriliselt Ulla Kempit, pidi ta ometi õiglusele vastavalt andma rahulduse tema teenistuses hallistunud raamatupidajale: ta vallandas tütarlapse otsekohe.

„Teie teate, kui väga ma kahetsen seda õnnetut juhtumit, preili Kemp,“ ütles ta, kui ta jälle oli Ullaga üksi. „Teie olite rohkem kui rahuldav — mul on raske leida jälle naissekretäri nagu teie. Aga teie mõistate ometi: ma ei või talitada teisiti. Te olite liiga äge, preili Kemp — sellest etteheitest ei saa ma teid säästa! Kühn on vana ja pentsik, seda oleksite pidanud arvestama!“

„Jah — ja,“ ümises Ulla toonitult. Ledereril oli ju õigus. Aga mis teadis ta sellest, mis eilsest peale kõik sündis Ulla südames — kuidas oleks jätkunud pisemastki tõukest, et paisutada lõõmaks ta ülepingutatud meelte ärevus.

Nüüd oli ta siis kohata. — — — Ta korraldas oma asjad — kirja pidi nüüd edasikirjutama mõni teine — võttis kübara ja mantli ja lahkus majast.

Kuhu? Koju? Emale kõik kohe jutustada?

(Järgneb.)

Anton Tšehhov

Kihlvedu

Oli pime sügisöö. Vana, hall pankur käis oma töötoas nurgast nurka ja meenutas, kuidas viieteistkümne aasta eest sügisel tema pool oli peoõhtu. Sellel õhtul viibis palju haritud inimesi ja vesteldi huvitavalt. Kõneldi muuseumis ka surmanuhtlusest. Külalised, kelle hulgas oli palju õpetlasi ja ajakirjanikke, suhtusid enamuses surmanuhtlusesse eitavalt. See karistusviis leiti olevat iganenud, kristlike riikide jaoks kõlbmatu ning toores. Mõnede arvates surmanuhtlus pidavat kõikjal muudetama eluaegseks vangistuseks.

„Ma ei ole teiega nõus,“ sõnas peremees-pankur. „Ma ei ole proovinud surmanuhtlust ega eluaegset vangistust, ent otsustades a priori arvan, et surmanuhtlus on vangistusest kõlbam ja humaansem. Hukkamise tapab kohe, kuid eluaegne vangistus aegamisi. Milline timukas on inimlikum? Kas see, kes tapab teid mõne minuti jooksul, või see, kes kisub teilt elu välja paljude aastate kestel?“

„Nii see kui teine on ühtviisi kõlvatu,“ tähendas keegi külaliste hulgas, „sest eesmärk on mõlemal üks ja seesama — elu võtmine. Riik ei ole jumal. Tal ei ole õigust võtta ära seda, mida ei saa anda enam tagasi.“

Külaliste hulgas viibis üks jurist, kahekümneviieaastane noormees. Kui päriti tema arvamist, ta vastas:

„Nii surmanuhtlus kui eluaegne vangistus on ühtviisi kõlvatud, ent kui tehtaks mulle ettepanek valida surmanuhtluse ja eluaegse vangistuse vahel, siis muidugi valiksin ma viimase. Elada on kuidagi parem kui ei midagi.“

Tekkis elav vaidlus. Pankur, kes siis oli noorem ja närvilisem, ägestus, pörutas rusikaga vastu lauda ning karius noore juristi poole pöördudes:

„Vale! Vean kihla kahe miljoni peale, et teie ei püsi vanglas viit aastatki.“

„Kui kõnelete tõsiselt,“ vastas jurist, „siis vean kihla, et istun mitte viis, vaid viieteist aastat.“

„Viisteist! Tubli!“ karjus pankur: „Härrad, ma panen välja kaks miljonit!“

„Olen nõus! Teie panete miljonid, mina oma vabaduse!“

Ning see metsik, mõttetud kihlvedu teostus! Hellitatud, kergemeelne pankur, kes ei teadnud tol ajal oma miljonite arvu, oli kihlveost valmistuses. Õhtulauas ta heitis juristi üle nalja ja rääkis:

„Võtke aru pähe, noormees, enne kui ei ole veel hilja. Minul on kaks miljonit täpes, kuid teie riskite kaotada oma elust kolm-neli parimat aastat. Ütlen — kolm-neli, sest kauem teie ei pea vastu. Ärge unustage, õnnetu, et vabatahtlik vangistus on märksa raskem kui sunduslik. Teadmine, et teil on õigus iga minut astuda vabandusse, mürgitab vanglas kogu teie olemuse. Mul on teist kahju!“

Ja nüüd sammudes nurgast nurka, pankur meenutas kõike seda ning küsis iseendalt:

„Milleks oli see kihlvedu? Mis kasu on sellest, et jurist kaotas viieteist eluaastat ja mina viskan tuulde kaks miljonit? Kas suudetakse sellega inimestele tõestada, et surmanuhtlus on halvem või parem eluaegsest vangistusest? Ei ja ei. Rumalus ja mõttetus. Minu poolt oli oli see söönud inimese tujukus ja juristi poolt — lihtsalt ahnus raha järele.“

Edasi meenutas ta seda, mis sündis pärast kirjeldatud õhtut. Oli otsustatud, et jurist peab veetma oma vangistusaja kõige valjema valve all kongis, mis asetseb pankuri õues. Lepiti kokku, et viieteistkümne aasta jooksul tal ei ole õigust astuda üle kongi läve, näha elavaid inimesi, kuulda inimeste häält, saada kirju ja ajalehti. Lubatud oli võtta kaasa üks mänguriist, lugeda raamatuid, kirjutada kirju, juua viina ja suitsetada. Kokkuleppe järele tohtis ta välismaailmaga sidet pidada mitte teisiti kui vaikides, läbi väikese akna vaadata, mis eriti selleks oli ehitatud. Kõike, mis ta vajas: raamatuid, noote, viina ja muud, ta võis saada sedeli järele piiramata arvul, kuid ainult akna kaudu. Lepingus oli ette nähtud kõik peenused ja pisiasjad, mis muutsid vangistuse valjult üksildaseks ja kohustasid juristi istuma täpsalt viieteistkümmend aastat. Väiksemgi katse murda tingimusi, kas või paar minutiiki enne tähtaega vabastas pankuri kohustusest maksta kaks miljonit.

Esimesel vangistusaastral piinasid juristi, nii palju kui võis otsustada ta lühikeste kirjade järele, üksindus ja igavus. Nii päeval kui öösel kuuldus ta kongist klaverimängu. Viinast ja tubakast ta loobus. Viin, kirjutas ta, äratas ihasid, kuid ihad — on, yangi kurjemad vaenlased; pealegi ei ole midagi igavamam kui juua head viina ja mitte kedagi näha. Aga tubakas rikub toas õhu. Esimesel aastal saadeti juristile peamiselt kergesisulisi raamatuid: armastusromaane, fantastilisi ja kriminaaljutte, komöödiad jne.

Teisel aastal muusika kongis juba vaikis ja jurist nõudis oma sedelitega ainult klassikuid. Viienda aastal kuuldus uuesti muusikat ja vang palus viina. Need, kes valvasid teda akna kaudu, rääkisid, et sel aastal ta vaid sõi, sõi ja lameskles voodis, sageli haigutas ja kõneles vihaseks iseendaga. Raamatuid ta ei lugeanud. Vahel öösi ta istus kirjutama, kirjutades

kaua, kuid hommikul rebis kõik kirjutatu tükikideks. Kuuldi mõnikord, kuidas ta nuttis.

Kuuenda aasta teisel poolel vang hakkas innukalt õppima keeli, mõtteteadust ja ajalugu. Ahnelt haaras ta nende teaduste järele, nii et pankur hädavaevalt jõudis tellida talle raamatuid. Nelja aasta jooksul telliti tema nõudmisel kuussada köidet. Selle õppimisõhina perioodil pankur muuseas sai oma vangilt niisuguse kirja:

„Mu kallis valvur! Kirjutan teile need read kuues keeles. Näidake neid asjatundjaile. Las loevad läbi. Kui nad ei leia ühtki viga, siis palun teid, käskige aias püssist lasta. See lask ütleb mulle, et mu pingutused ei ole kadunud asjatult. Kõige sajandite ja maade geeniused räägivad erikeeltes, kuid kõigis neis põleb üks ja seesama leek. Oo, kui teie teaksite, millist taevalikku õnne tunneb praegu mu hing sellest, et oskan neist aru saada!“ Vangi soov täideti. Pankur käskis anda aias kaks lasku.

Pärast üheksandat aastat jurist istus liikumatult laua taga ja luges ainult evangeeliumi. Pankurile näis imelikuna, et inimene, kes nelja aasta jooksul luges läbi kuussada tarka köidet, kulutas ligemale aatsta üheainsa kergesti loetava ja õhukese raamatu lugemiseks. Evangeeliumile järgnesid usu ajalugu ja usuteadus. Kahel viimasel vangistusaastral vang luges haruldaselt palju, ilma mingi valikuta. Puuris loodusteaduse kallal, sealsamas nõudis Byron'it või Shakespeare'i. Tulid talt sedelid, kus palus endale ühelajal saata keemia ja arstiteaduse õpperaamatut, romaani, ja mõnd mõttevõi usuteaduslikku traktaati. Ta lugemine näis justkui ujumine merel laevarusude keskel, kus uppuja, tahtes päästa elu, haarab ahnelt kord ühe, kord teise tüki järele.

Vanamees-pankur meenutas kõike seda ja mõtles:

„Homme kell 12 ta saab vabaduse. Lepingu järele pean maksma talle kaks miljonit. Kui maksan, siis on kõik otsas: ma olen lõplikult laostatud...“

Viieteistkümne aasta eest ta ei teadnud oma miljonite arvu, kuid nüüd kartis ta endalt küsida, mida on tal rohkem — kas raha või võlgasid? Hasartne börsimäng, kardetavad spekulatsioonid ja ägedus, millest ta ei suutnud vabaneda vanaduseski, vähehaaval viisid ta äri langusele, ja kartmatu, enesekindel, uhke miljonär muutus keskmiseks pankuriks, kes värises iga väärtpaberite tõusu ja languse puhul.

„Neetud kihlvedu!“ pomises vanamees, haaratets meelegehtes pead... „Miks ei surnud ära see inimene? Ta on neljakümne aastane. Ta võtab mult viimase vara, naitub, hakkab nautima elu, mängima börsil, kuid mina pean seda kerjusena kadedusega pealt vaatama ning kuulma talt iga päev üht ja sama fraasi: „Olen oma eluõnne eest teile võlgu, lubage mul teid

aidata!“ Ei, see on liig! Ainsam pääs pankrotist ja häbist on — selle inimese surm!“

Kell lõi kolm. Pankur kuulatas: majas kõik magasid ja oli kuulda ainult külmanud puude mühinat akende taga. Hoidudes pisimagi hääle tekitamisest otsis ta tulekindlast kapist võtme selle ukse jaoks, mida ei olnud avatud viieteist aastat, tõmbas palitu selga ja väljus majast.

Aias oli pime ja külm. Sadas vihma. Läbilõikav niiske tuul keerutas huludes mööda aeda ja ei andnud puudele rahu. Pankur teritas nägemist, kuid ei näinud ei maad, ei valgeid sambaid, ei kongi, ei puid. Jõudes kohale, kus asus kong, hõikas ta kaks korda öövahti. Vastust ei tulnud. Öövaht nähtavasti pugest peitu vihma eest ja magas nüüd kusagil kõõgis või triiphones.

„Kui mul jätkub julgust viia täide oma kavatsust,“ mõtles vanamees, „siis kahtlus kõige enne langeb öövahile.“

Ta kompas pimedas trepiastmeid ja ust ning astus kongi esikusse, pugest käsitsi kobades väikesesse koridori ning tõmbas põlema tiku. Seal ei olnud ainsatki hinge. Ukse kõrval oli kellegi voodi ilma riideteta ja nurgas mustendas raudahi. Pitsatid uksele, mis viis kongi, olid terved.

Tiku kustudes vanamees, lõdisedes ärevusest, heitis pilgu väiksele aknale.

Vangi toas põles ähmaselt küünal. Vangi istus laua juures. Näha oli vaid selga, juukseid ja käsi. Laual, kahel leentoolil ja vaibal vedelised lahtised raamatud.

Möödus viis minutit, kuid vang ei liigutanud end. Viieteistkümneaastane vangistus oli õpetanud teda istuma liikumatult. Pankur koputas sõrmega aknale, kuid vang ei vastanud sellele koputusele ainsamagi liigutusega. Ettevaatlikult rebis siis pankur uksele pitsatid ning pistis võtme lukuauku. Roostetanud lukk tekitas ragisevat häält ja uks kriuksus. Pankur ootas, et nüüd kohe kuulduks imestushüüd ja sammud, kuid möödus kolm minutit, ja ukse taga oli endiselt vaikne. Ta otsustas tuppastada.

Laua taga istus liikumatult inimene, mis kuidagi ei sarnanenud harilike inimestega. See oli luukere, millele tõmmatud nahk, pikkade naisejuustega ja sasis habemega. Näo värv oli kollane, põsed lohku vajunud, selg pikk ja kitsas, kuid käsi, millega ta hoidis juukseklappi pead, oli nii peenike ja kõhn, et kole oli sellele vaadata. Ta juuksed olid juba hõbedaselt hallid ja vaadates ta vanaduslikult kurnatud näole keegi ei oleks uskunud, et ta on kõigest neljakümne aastane. Ta magas... Langevatud pea ees laual oli paberileht, millele oli peene käekirjaga midagi kirjutatud.

„Armetu inimene!“ mõtles pankur. „Magab ja arvatavasti näeb unes miljoneid. Tarvitseb

Kaunitari käevõru

Myra Gruhenberg

Kell oli juba seitse, kui Henriette lõpuks jõudis tagasi oma sisseostudelt. „Riietu ruttu ümber,“ ütles Gustave — „võtsin piletid teatrisse.“ — „Teatrisse? Milline üllatus.“ — „Vajan natukene vaheldust,“ seletas Gustave närvlikult, „natukese aja eest käis siin Jaques ja piinas mind jälle oma äriliste arutlusega.“ — Kuid, küllalt sellest. Ole hea, kallis, tee kiirelt, ei tahaks hilineda avamängule.“ — „Veerandtunni pärast olen valmis.

Kui Gustave mõne aja pärast oma naise buduaari astus, leidis ta omaks hämmastuseks, et naine polnud mõelnudki ümriiutumisele, vaid silmanähtavas segaduses istus põrandal

kesk kaost, mis moodustus väljakistud laegastest ja nende laialipaisatud sisust. „Gustave,“ kogeles ta, „ma ei leia oma käevõru!“ — „Sinu briljantidega käevõru?“ — „Jaa, olen meeleheitel, kõik kapid olen läbi puistanud, igal pool...“ — „Sa pead ju ometi teadma, kallis, kus ta sul seisis.“ — „Minu aaretekastikeses. Kuid seal pole teda enam!“ — „Noh, küll ta kustkilt ikka välja tuleb,“ lohutas Gustave oma naist, „siin majas ei saa ometi midagi minna kaotsi. Zelig on ausus ise, ja keegi muu pole ju sinu buduaaris käinud.“ Viimane kui veretilk kadus Henriette näost, kui ta mehaaniliselt kordas:

„Peale tema pole keegi mu buduaaris käinud...“

Gustave mõtiskles.

— „Siis tuleb asjast teatada politseile,“ otsustas lõpuks mees, „kuid nüüd lähme teatrisse.“ — „Mine üksinda,“ palus Henriette, „mul kadus iga-sugu tahtmine.“

Mehe püüded naise kaasa-meelitamiseks osutusid asjatuks ja naine jäi koju. Mitu tundi jatkas ta kadunud käevõru otsimist, enne kui kaotas lootuse. Kuuldus telefonikella helin. Naine võttis kuuldetoru ja samal hetkel libises ta huult ehmatushüüe: „Pierre, sina...? Kuidas tulid mõttele helistada? Ütlesin sulle ju esiti,

mul vaid võtta see poolsurnu, visata ta voodisse, padjaga kergelt lämmatada, ja õiglaseimgi ekspertis ei leia vägivaldse surma tunnusemärke. Ent siiski, loeme enne, mida ta seal kirjutab.“

„Viisteistkümmend aastat uurisin tähelepanelikult maailma elu. Õigus, ma ei näinud maad ega inimesi, kuid teie raamatutest ma jõin magusälhnalist viina, laulsin laule, ajasin metsades taga põtru ja metssigu, armastasin naised... Õhulised kaunitarid külastasid mind öösiti ning sosistasid mulle imekauneid muinasjutte, millest joobus mu pea. Teie raamatutes ma ronisin Elbrusi ja Montblanci tippudele ning nägin seal, kuis tõusis hommikuti päike ja kuidas ta õhtuti kallas taeva, ookeani ja mäetipud üle purpurpunase kullaga. Ma nägin sealt, kuidas mu pea kohal lõhestades pilvi sähvis äike; ma nägin rohelist metsi, põlde, jõgesid, järvi, linnu, kuulsin lindude laulu ja karjaste pillide mängu, tundsin saatamate ilusaid tiibu, kes tulid jutustama mulle jumalast... Teie raamatutes ma viskusin põhjata kuristikkudesse, lõin imesid, tapsin, põletasin linnu, kuulutasin uusi religioone, vallutasin terved riigid...“

„Teie raamatud andsid mulle tarkuse. Kõik see, mis sajandite kestel on loonud inimõisus, on surutud kokku mu pealuusse väikese peotäiena. Ma tean, et olen kõigist teist targem.“

„Ja ma vihkan teie raamatuid, vihkan kõiki maailma hüvesid ja tarkust. Kõik on tühine, kaduv, petlik ja valelik kui miraaž. Olge te uhked, targad ja ilusad, kuid surm pühib teid maapealt ühtviisi põrandaaluste hürtega, ja

teie järeltulijad, ajalugu, teie geeniuste surematus külmab või hävib tules ühes maakeraga.“

„Teie olete hullunud ja ei lähe õiget teed. Valet võtate teie tõe pähe ja inetust iluduse pähe. Teie imestaksite, kui mingisuguse olukorra tõttu õuna- ja apelsinipuude puuvilja asemel korruga hakkaksid kasvama konnad ja sisalikud, ehk roosid hakkaksid levitama higistava hobuse lõhna; nii imestan ma teid, kes olete vahetanud taeva maa vastu. Ma ei taha teid mõista.“

„Et näidata tegelikult oma põlgust selle vastu, millest teie end elatate, ma loobun kahest miljonist, millest unistasin kunagi kui paradüüsis ja mida nüüd põlgan. Et kaotada oma õigust sellele rahale, ma lahkun siit viis tundi enne määratud tähtaega ja murran sellega lepingu...“

Lugenud kirja läbi pankur pani selle lauale, suudles imeliku inimese pead, nuttis ja väljus kongist. Ei kunagi enne, isegi pärast suuri kaotusi börsil ta ei tundnud niisugust põlgust enda vastu kui praegu. Koju jõudes heitis ta voodisse, kuid ärevus ja pisarad ei lasknud niipea uinuda...“

Teise päeva hommikul jooksid kahvatud öövahid ning teatasid, et nad nägid, kuidas inimene, kes elas kongis, läbi akna aeda ronis, väravate juurde suundus ning kadus. Pankur ühes teenritega tõttas kohe kongi ja kinnitas oma vangi põgenemist. Et ei tekiks asjatuid kuulujutte, võttis ta laualt lehe, millele oli kirjutatud miljonitest loobumine, ning koju tagasi jõudes lukustas selle tulekindlasse kappi.

kui helistasid, et lähen teatrisse.“ — „Ei oska seletada seda,“ kuuldus Pierre'ilt vastus, „mingi sisemine hää ütles mulle, et oled kodus. Kas on juhtunud midagi?“ — „Ja muidugi,“ vastas Henriette järsult, „minult on varastatud käevõru!“ — „Väärtuslik ese?“ — „Jaa, briljantega. Kas sa kunagi pole siis näinud seda minu juures?“ — „Ei mäleta. Ma peaaegu kunagi ei pane tähele aardeid.“ — „Vabanda, Pierre, et lõpetan. Olen masendunud. Pealegi tuli Zeli praegu kõrvaltuppa ja võib kuulda meie kõnelust.“

Järgmisel päeval Gustave esines avaldusega varguse kohta politseis ja sealt määrati, kadunud asja väärtuslikkust silmaspidades, asja uurijaks tublim eriametnik, komissar Gaillet. See mees oli suutnud selgitada juba nii mõnda keerulist asja, kusjuures ta edu peamiseks aluseks oli ta oskus uurida välja asjaosalistelt isikutelt kõik teda huvitavad üksikasjad näiliselt täiesti ükskõikse vestlusega. — Nii kõneles ta siis ka Gustave'iga äriasjust, Zeliaga aususest, tänapäeva meeste väärtusetusest, ja Henriettega viimastest moe uudistest. Ainult kord seadis ta küsimuse: „Peale teie abikaasa ja Zeli pole viimasel ajal keegi käinud teie buduaaris?“ — Henriette kõhkleks hetke, siis ütles tasa: „Ei, mitte keegi.“

„Peame jääma ootama õnnelikku juhust,“ tähendas Gaillet kõnelust lõpetades, „vahepeal hoiatan juveliire ja pandimaju.“

Kuna mitme nädala kestel ei selgunud mingit jälge, Henriette'il kadus lootus oma aarde tagasisaamiseks. Kurbus ja teadmatuse vaevast teda. Oli vast Zeli, kauaaegne toaneitsi, süüdlane, või oli see — kuid ei, sellele aimele ei tohtinud ta anda pinda.

Henriette'i suurimaks üllatuseks telefoneeriti temale ühel päeval politseist ja teatati, et ühe juveliiri juures on peetud kinni keegi härra, kes tahtis lasta hinnata varastatud esemele sarnlevat käevõru. Proua ol-

gu lahke ja ilmugu kohe. — Ärritatult võttis ta auto ja sõitis komissariaati. „Arvan,“ tervitas teda Gaillet lõbusalt, „et meil on olnud õnne. Lasen aarde kohe tuua siia.“

Ta pilk libises üle protokollile, mille oli koostanud temale alluv ametnik Durand. „Tulin vast praegu,“ seletas ta, „ja pole veel saanud kõnelda tolle mehega. Museas, proua, kas tunnete kedagi Pierre Latour'i nimelist isikut?“ Henriette pörkas tagasi, sügav kahvatus kattis ta nägu. Ta vaikis.

Gaillet nagu poleks midagi märganud. „Siin on aare,“ ütles ta. „On see teie omandus?“ „Ei,“ pomises Henriette, ilma et oleks heitnud pilkugi näidatavale esemele, „see pole minu käevõru.“ — „Palun, vaadlege teda lähemalt,“ tähendas Gaillet, „kirjeldus läheb kokku täpipealt. Ja sellised raamistused on väga haruldased.“ — „Ei,“ kordas Henriette, tõustes vanakudes toolilt, „see käevõru ei kuulu minule.“

Gaillet saatis talle järele terava pilgu, kui ta väljus jõuetul sammul. „Imelik,“ lausus ta järelmõttlikult, „midagi arvate sellest, Durand?“ — Küsitu ke-

hitas ükskõikselt õlgu: „Et oleme jälle kord sattunud valeteele, nagu seda meil varemgi on juhtunud! Peame vabanduma härra Latouri ees.“ — „Võib olla,“ vastas Gaillet, „kuid sellega ootame vähe.“ Ta võttis kübara: „Lähen preili Zeli juurde. Kui mind vaja, siis saatke sinna järele.“

Komissar jõudis sihtkohta enne Henriette'i, kes sihitult eksis mööda tänavaid. „Olge head, ütlege,“ pöördus ta toaneitsi poole, „kas tunnete kedagi härrat Pierre Latouri?“ Zeli punastus ja kõhkleks vastusega. „Vastake juba kord!“ käratas Gaillet: „Teie teate, mis teil kaalul on! Olukorrad heidavad teie peale suure kahtlustuse varju ja kui te nüüd veel vaikite. Ütelge mulle nüüd otsekohe, kas härra Latour on teie armuke või ei?“ — „Ei,“ vastas Zeli, „minu armuke ta ei ole.“ — „Kuidas tunnete teda siis?“ — Zeli kogeles kokkunult. „Ta on proua sõber.“

Gaillet pidi istuma, nii hämmastunud oli ta. „Või nii on siis lood,“ lausus ta muiates, „peaaegu oleksin teinud teile ülekohtu.“

Komissari peas kujunesid kii-

red kombinatsioonid. Ootamatult küsis ta: „Härra Latour käib sagedasti siin?“ — „Jaa,“ vastas vaikselt Zelig, „kuni käevõru kadumise päevani võttis proua teda pea igal pealelõunal vastu oma buduaaris.“ — „Ja peale seda?“ — „Selle kohta ei tea ma midagi õelda. Võib olla kohtavad nad kuski väljas, siin pole ma teda enam näinud. Muuseas — tollel õhtul helistas ta telefoniga prouale, o' in juhuslikult kõrvaltoas. Proua oli väga imestunud, kuna ta talle varem oli öelnud, et läheb teatrisse...“ — „Täna, sellest jätkub,“ katkestas teda Gaillet, „ja ärge prouale kõnelege, et käisin siin. Tal vaesekesel on juba küllalt meelehärma.“

Kuid nii väga lihtsaks ei kujunenud asja edaspidine käik siiski mitte. „Tunnistage ometi lõpuks üles,“ ütles komissar Pierre Latourile ülekuulamisel, „et olete varastanud käevõru.“ — „Ei saa tunnistada seda. Ostin selle käevõru eile.“ — „Muidugi kelleltki tundmatult isikult?“ — „Ja, ühelt tundmatult, kes kohvikus pöördus minu poole.“ — „Isiku nime olete muidugi unustanud?“ — „Just nii. Nime olen unustanud.“ — Ja arvatavasti toimus asi tunnistajateta?“ — „Usun, et vaevalt keegi pani tähele seda väikest vahejuhtumit.“ — „Ja teie olete siis tuntud niivõrd innuka aaretekogujana, et täiesti võõras isik sõandab tulla pakkuma teile sellist väärtasja?“ — „Oh ei, ma pea kunagi ei osta ardeid.“ — „Kuid miks tuli siis tundmatu just teie juurde?“ — „Seda ma ei tea.“ — „Imelik. Arvatavasti maksite kaunis odava hinna sellise kahtlase ostu puhul.“ — „Ma pole asjatundja sellel alal, kuid arvan, et olen maksnud üle tegeliku hinna.“ — „Mis mõte oli teil siis osta käevõru?“ — „Tahtsin kinkida selle ühele tuttavale.“ — „Miks ei läinud te tegema seda ostu mõne juveliiri juurde?“ — „Siin on lihtsalt sattunud kokku kummalised asjaolud. Just mõ-

ni minut enne seda oli mul telefonikõnelus ühe tuttavaga, kes oli heitmas meelt oma käevõru kaotamineku tõttu. Seda kuuldes otsustasin kinkida temale uue käevõru. Ja kohe peale selle tuli see tundmatu ja pakkus mulle sellist eset, millel oli suur sarnadus minu tuttavale kaotatud käevõruga. Nägin selles saatuse näpunäidet!“ — „Ja milleks tulite täna juveliiri juurde?“ — „Mul tekkis kahtlus, kas tege- mist polnud mõne petisega. Selleks tahtsin enne selle eseme kinkimist veenduda selle ehtsuses.“ — „Oskate veenvalt seletada. Kahjuks mina oma kutseala tõttu ei või uskuda teie seletusi!“ — „Väga kahju! Mina omalt poolt ei saa teha muud kui kõneleda ainult tõtt.“

Gaillet katkestas mõneks minutiks ülekuulamise, et Durandilt bankida teateid vahepeal selgitatud andmete kohta. Durand teatas: „Härra Pierre Latour elab jõukalt. Tema varandust ei hinnata küll just väga suureks ja kui ta, nagu seletab, maksis käevõru eest kaheksakümmend tuhat franki, siis osutub see tema jaoks õige tuntavaks kulutuseks. Kuid ta on kindlal kohal, erateenistuses, ja andmed tema senise elu üle kõnelevad ainult head.“ Gaillet näris huult: „Ma ei saa aru sellest loost. Mida arvate teie Durand?“ See vastas leplikult: „Peame vist vabanduma härra Latouri ees.“

„Härra Latour,“ ütles Gaillet ülekuulamist jätkates, „tahaksin heameelega olla teile abiks teie natukene kummaliste seletuste tõendamiseks. Kirjeldage mulle toda tundmatut.“ — „Härra komissar, ma tõesti polnud siis sellises tujus, et oleksin hakanud üksikasjaliselt vaatlema võõrast. Tean vaid, et mees oli suure kasvuga, elegantelt riietatud ja suurte vurrudega.“ — „Sellise kirjelduse järele vaevalt küll õnnestub leida kedagi.“ — „Seda kardan isegi.“ „Härra Latour, tahan kõnelda teiega otsekoheselt: ma ei taha uskuda, et olete va-

ras. Midagi ütleb mulle, et teie ei võinud seda teha. Kuid, kahjuks: andmed kõnelevad kõik teie kahjuks.“ — „Ma ei saa aru, mis õigustab teid pidama mind süüdlaseks. Ainult asjaolu, et ostsin nähtavasti varastatud käevõru?“ — „Ei, vaid see asjaolu, et peale teie keegi pole pääsenud proua buduaari.“

Pierre kargas üles istmelt, nagu oleks keegi tõuganud teda: „See käevõru kuulub...?“ — „Kui teie seda veel ei peaks teadma, härra Latour: see on käevõru, mis varastati teie — tuttavalt, proua Henriette'ilt.“

„Nüüd vast taipasin...“ pomises Pierre. Ta langes kokku. Gaillet pakkus talle kaastundlikult sigaretti, kuid Pierre ei märganud seda. — „Teie tuttavale on asi igatahes väga piinlik,“ tähendas Gaillet, „käevõru kaotuse kõrval peab ta leppima oma hea nime kaotusega. Ma ei saa kuidagi takistada asja teatamist avalikkusele ja tema abikaasale ning sel puhul tuleb ilmsiks ka see, et teil oli pääs proua buduaari.“

Pierre oli surnukahvatu. Oli näha, et äge võitlus temas möllas. Kuid siis kogus ta end: „Ma takistan seda, härra komissar! Kõneleme kui mees mehega. Teie töotate mulle, et ühegi sõnakesega ei riivata proua au; keegi ei tohi teada, et tunnen teda. Ja mina tunnistan teile, et varastasin käevõru. Hiilisin võõrasse korterisse ja...“ Jõuetult toetus ta tooli seljatoele. „Homme kirjutate alla sellekohasele avaldusele,“ sõnas komissar heasüdamlikult.

Sel ööl kolm inimest ei leidnud und. Henriette viskles omas voodis palavikus. Pierre sammus rahutult ringi omas kongis. Ja Gaillet murdis oma pead selle üle, kuidas üks inimene, kes nii kangelasmeelselt astus välja naise au eest, võib olla varas.

Järgmisel hommikul läks Gaillet Gustave'i juurde vabrikusse. Ta ei teadnud küll õieti isegi, mida ta sealt lootis leida,

kuid Gustave oli ainuke asja-tema nime, et sel teel proua osalisist, kellega ta põhjalikumalt polnud kõnelenud.

Oli veel õige vara ja Gustave polnud veel kohal. Tema asemel võttis politseiametniku vastu ta kaasosanik Jaques. „Kuidas äri läheb?“ küsis Gaillet omas harilikus kõne-toonis. „Täna, viimasel ajal natukene paremini,“ vastas Jaques. „Rohkem tellimisi?“ tähendas Gaillet. „Ka seda muidugi, kuid tähtsamaks osutub see, et viimasel ajal on saabunud mõned sissemaksud.“ — „Suuremad summad?“ — „Ja.“ — „Palju umbes?“ „Noh, peast ma seda ei tea.“ — „Kas te ei võiks raamatutest vaadata järele?“ — „Vabandage, härra komissar, on see praegu jutlemine või ülekuulamine?“ — „Ärge pange pahaks. Aga mina olen loomult kole uudishimuline. Aga ma võin ju küsida teie kaasosanikult.“ — „See teile vaevalt midagi teab öelda. Ta hoolib õige vähe äriasi just.“ — „Aga muidu saate hästi läbi temaga?“ — „Temaga küll.“ — „Naisega on suhted vähem head?“ „Seda küll.“ — „Miks nimelt?“ — „Leian selle olevat lihtsalt häbematu, kui üks abielunaine oma buduaaris võtab vastu võõra mehe.“ — „Arvatavasti on see võõras mees üks eriliselt kena härra?“ — „Ei, see härra Latour pole midagi erilist.“ — „Ah teie tunnete teda?“ — „Ainult pealiskaudselt. Kord kohtasin teda trepil.“ — „Kuid kuidas teate tema nime?“ — „Kas teie ise ei nimetanud seda praegu, härra komissar?“ — „Ei, teie nimetasite seda.“ — „Vist toatüdruk Zeli nimetas seda mulle kord.“ — „Seda ma ei usu, Zeli on kaunis kinnine.“

Jaques vaikis. „Võib olla, et teie siis, kui kohtasite teda trepil, jälgisite teda?“ uuris Gaillet edasi. — „Ei saa aru, milleks seda pidin tegema.“ — „Võib olla tahtsite saada teada

Henriette'i natukene oma käpa alla saada.“ — „Mind ei huvita proua Henriette'i põrmugi.“ — „Te ju tähendasite varem, et ei salli teda. Pealegi võib nüisugune naine, kel väärtuslikud ehted, õige kasulik olla aegadel, kus äri läheb halvasti.“ — „Siis oleks see juba Gustave'i asi temalt seda paluda.“ — „Seda te ju nõudsitegi temalt, nagu te mulle jutustas, ja nimelt tolle õhtul, kui proua Henriette'il kadus ta käevõru. Kuid teie äriosanik keeldus oma naist pühendamast vabriku halva ärikäigu üksikasjuse.“ — „Kahjuks küll. Ta oleks võinud päästa meid nii mõnestki viperusest.“ — „Kuid nüüd on suuremad halbtused juba mööda?“ „Mida mõistate selle all, härra komissar?“ — „Teie ju tähendasite, et saite kaheksakümmend tuhat franki.“ — „Jaa, seda küll.“ — „See tähendab, te küll varem ei nimetanud mulle summa suurust, kuid näib, et arvasin õieti summa suuruse.“ — „Te võiksite valida omale uueks kutseks selgeltnägemise ala,“ ütles Jaques pahaselt.

Gaillet fikseeris järelmõtlikult Jaques'i nägu. „Kahju,“ arvas ta, „et teie ei kannu vurrusid.“ Vihaselt kargas Jaques püsti: „Milleks see naljatlev märkus?“ — „Arvasin ainult, et teile sobiks hästi üks tugev mokahabe.“ — „Kuulge, olge nii hea ja öelge mulle...“ — „Kardan, et tunnete end haavununa. Mul tekkis nimelt üks suurepärase kombinatsioon —“ — „Ja nimelt?“ — „Oletame,“ ütles Gaillet, „muidugi puht-teoreetiliselt, et teil on suured mured vajalikkude maksude pärast. Teie lähete oma kaasosaniku juurde korterisse, et teha temale selgeks, kuivõrd tähtsaks osutub see, et ta annaks kasutamisele oma naise aarde. Ta keeldub. Teie kasutate üht vahepealset het-

ke, et hiilida tema naise buduaari —“ — „Minu härra, mida peab see tähendama õieti?“ — „Palun, ärge ärritage. See on vaid üks amüsanne teoreetiline kombinatsioon. Täheandab, teie sattusite kiusatusesse just olukorrast ja võtsite aarde vast ainult kavatsusega seda pantida ja paremate aegade saabumisel seda jälle välja lunastada. Kuid juhused avastab kaotsimineku samal õhtul, järgmisel päeval on kõikidele juveliiridele ja pandimajadele asjast teatatud ja teilt on võetud võimalus aaret rahaks teha. Kuid vabrikus läheb rahaküsimus ikka valusamaks. Andmed, mida ma lasksin hankida vahepeal, näitasid küllalt selgelt olukorra teravust. Selles hädas otsustate teie otsida üles härra Latouri. Teie tunnete kohvikut, kus ta alati käib, kuna teie kord teda jälgisite ja tema üle seal andmeid hankisite. Teie teadsite, et ta proua Henriette'i sõber on, natukene varandust omab ja eeldasite, et ta jumaldatud naisele kahtlemata tahaks kinkida uue käevõru, et asendada teda tabanud valusat kaotust. Suurte vurrude abil muudate enda tundmatuks —“ — „Ma ei luba enda kohta väljendada selliseid kahtlustusi!“ — „Teil on igal ajal võimalus tõendada mulle oma raamatute abil, et kõneall olevad kaheksakümmend tuhat franki ei ole maksetud sisse eile ja mitte teie poolt!“ — Jaques'i nägu kattus surmkahvatusega.

„Ma teadsin ju,“ ütles tund aega hiljem politseiametnik Durand oma ülemusele, „et peame vahanduma härra Latouri ees.“ — „Imetlen teie teravmeelsust,“ vastas Gaillet muia-tes.

Toimetusele saadetud kirjandust.

„Elegantne mees“ — Moodsad eluraamatud nr. 4. Toim. M. Andreesen.

Väljaandja Jakob Loosalu.

Vastutav toimetaja Johannes Lauk
„Romaan“ ilmub 2 korda kuus. Toimetus ja talitus Tallinnas, Rataskaevu 9. Postkast 193. Kõnetr. 460-48.
„Romaan“ maksab tellides: 3 kuu peale kr. 1.50, 1/2 aastas 3 kr., aastas 6 kr. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasut.
J. & A. Paalmann'i trükk. Tallinnas, V. Karja 12. 1934. a.

Suvirõivastus on värviküllane

MIDA KANTAKSE VÄLISMAADE KUURORTIDES

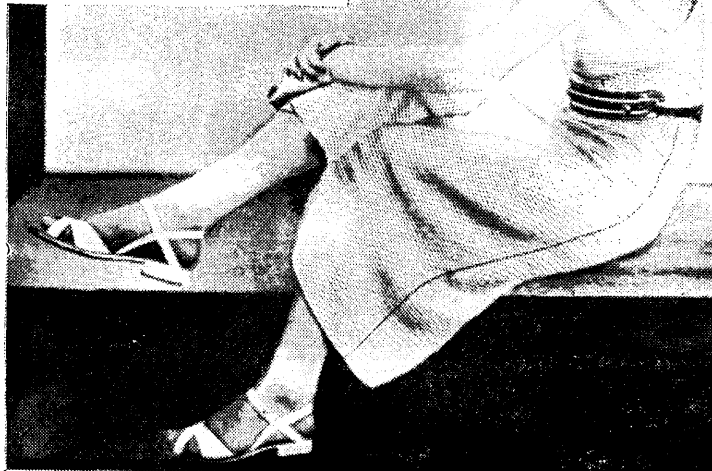
Kuigi suve algus vihmaperioodiga mõjutab melanhoolselt isegi optimistlikumaid inimesi, ei saa naine loobuda lootusist kaunitele, helgetele suvepäevadele, mil avaneb võimalus kanda päikesepaistet kajastavaid rõivaid.

Lihtsat lõiget suvistes kleitides pehmendab vaid mitmekesisus värvide. Saksa moeloojad eelistavad suvivärvidenäna pruuni ja beeži, mille kõrval shoti kirev ruutmuster pühitseb endiselt võite. Viimast kasutatakse eriti käesoleva suve iseloomustavaima saavutuse, pükskleidi juures. Pükskleiti võib pidada naiselikkuse võiduks suvises spordirõivastuses. Liigne maskuliinsus, mis on osutunud äärmiselt praktiliseks, on siin kaetud naiselikkuse atribuudiga: kuuuga. Pükskleidi kõrval on oma seisukoha säilitanud lai, vollitud kuub, mille juurde kantakse värviküllaseid pluusisid. Viimasena nimetatuid on esikohale kerkinud meeste särgiga sarnlev sportpluus lühikeste käistega ja tavalise meeste kraelõikega. Selline pluus on harilikult pehmest praktilisest materjalist — siid oleks siin, paraku, suureks eksituseks. Välimail, kus flanelidest leidub kauneid sorte, ongi see materjal kujunenud eelistatuimaks selliste pluuside juures. Ainsa kõrvalhüppena siidi suunas on siin lubatud pesusiidi tarvitamine. Tenniskleitidena tahetakse jällegi platseerida mõningaid värvilisi modele, kuid võib kindlusega ennustada, et valgepalli sport jääb ka värvilt endiselt valgeks. Sellised, teisi värve taotlevad katsetused on igitahes seni lõppenud alati fiaskoga. Tenniskleitide materjalina kasutatakse lina, pikeed, panamat, trikoletti või pesusiidi. Tavaliselt on uus tenniskleit sügava seljalõikega, jättes tugevalt dekolteeritud õhtukleidi mulje. Kitsad õlakud hoiavad kuube koos ülemise osaga.

Prantsuse suvituskohtadest kirjutatakse:

Pikad, laiad rannapidžaama püksid on siin säilitanud endise populaarsuse. Siiski võib sama palju näha ülalt alla nõõbitud rannakuube, mille materjal värvivarjundite

MOODNE
PÜSKLEIT

mitmekesisuse poolest on ületamatu. Põhivärviks on enamasti meresinine või roostepunane. Mõlemad värvid näivad päikesepaistel elurõõmsaina. Rannapükste uudsusena võib mainida taskute paigutamist taha, kuna nad seni asetsevad ees. Taskute suurus on säilinud muutmatuna, kuna nende mahutavus küllaldane terve väljasõidu toidumaterjali jaoks...

Kübaraid kantakse siin kas väike-seid, pikantselt asetatuna paremale küljele, või jällegi hiigellaiu, kaitse-na päikese vastu. Detailidest suvitusriietuses võiks mainida värviküllaste vööde kandmist lihtsal kleidil või isegi rannapidžaamal. Populaarseks on kujunenud sportlikkude motiividega klipside (näit. ankrukuju-line) kandmine. Hiigelsuur puuvillase-st, kirjust riidest taskurätt seotakse elegantse hooletusega ümber kaela või luuakse sellest isegi ajutine pluus, millest vabanemiseks päikese käes vaja vaid ühteainsat tõmmet. Erilist mainimist väärib Ameerika mereväe koomilise „bobbymüt-si“ tagasipöörd peakattena. Sel suvel ei kanta seda aga valgena, vaid mitmesuguseis, rannakomplektidega harmoneerivais värves. Ka lühikesi pükse, s horts, võib näha prantsuse suvituskohtades, kuid ainult hiil-

gavate kehaproportsioonidega ja esmaklassiliste jalgadega naised julgevad asuda enda keha seevõrdsele paljastamisele. Prantslanna eriomanduseks jääb alati teadmine, mida ta oma eelduste juures võib kanda ja mida mitte. Selles seisabki tema suurepärase riietumise saladus. Nii ei näe meie kunagi suvituskohtades mingit kõnnepuudalist, õõtsuvat iludust lühikeste pükstega demonstreerimas oma keha kaalukaid volüüme. Selline naine teab, et tema sex appeal ei oma välist kuju selleks, et maksaks asuda selle demonstreerimisele.

Ameerika, kehakultuuri häll ja parimate kehadega naiste kodumaa, osutab ka rannamoodides palju suuremat paljastamise tungi kui Prantsusmaa. Palm Beach, kus juba kuid ollakse mere ümmardamises, serveerib niivõrd julgeid kostüüme, et nende läbimine Euroopas tunduks kõlb-lusvastase teona. Ujumiskostüümides on osutatud erilist tähelepanu rinnapartiile, mida katab vaid kitsas riba, kuid see riba on välja töötatud rinnahoidja põhimõttel, kuna annab madalale rinnale ümmarguse kuju ja muudab lihõvaid rindu märgatavalt väksemateks. Ka siin on värvidest esikohal sinine mitmes varjundis.

